

Előkelő helyen a Sapientia a romániai egyetemek rangsorában

Közösségszolgálat és versenyképesség

Fotó: Nagy Tibor (archív)

Kiemelkedő volt az idei év a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem számára, hiszen az akkreditáció során a legmagasabb, kiemelt bizalmi minősítést kapott, nemrég pedig – két évtizedes működése óta először – igen előkelő helyre került a romániai egyetemeket rangsoroló Metaranking jegyzékben – jelentette ki dr. Tonk Márton, az intézmény rektora a hétfői évértékelő sajtótájékoztatón, ahol a többi között az egyetemen zajló digitális és infra-

strukturális fejlesztésekről, valamint a nemrég elnyert 2,4 millió euró értékű pályázati támogatás rendeltetéséről is szó esett.

Menyhárt Borbála

(Folytatás a 4. oldalon)

**A NÉPÚJSÁG-
falinaptár
kapható
az újságárusoknál**

**Ne feledje
idejében
megújítani
előfizetését!
Ha előfizet,
biztosan
kézhez kapja,
féláron!**

**Nyáradszeredában
is megnyílt
a karácsonyi vásár**

A december 10-i, azaz a Judít-napi az egyike annak a négy országos nagyvásárnak, amelyek megtartására az utóbbi négy évszázadban Nyáradszereda jogot nyert és tartott.

2.

**Visszatért a diák
az iskolába**

Amit eddig tudni lehet, hogy egy diák megsebesítette három társát, akik közül ketten kórházba kerültek. Mind a rendőrség, mind az iskola kivizsgálást indított az ügyben. A rendőrségi nyomozás még folyik, a hivatalos szerv csak az ügy lezárása után ismerteti a részleteket.

4.

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

Az Optika Optofarm újabb akciót hirdet minden

nyugdíjas

ügyfele számára:

50%-os

kedvezményrel kaphatók a közellátó műanyag monofokális lencsék

2022. november 10. és december 31. között.

A régi árakkal dolgozunk, nem drágítottunk!

Keressen minket

Marosvásárhelyen, Szászrégenben és Szovátán!

Előjegyzésért hívja a **0265-212-304-es** telefonszámot!

Aktuális

Nyilatkozatözön

Antalfi Imola

Jól kifundálta a kormány, hogy hogyan kell 9 millió polgárt december végén, az ünnepi időszakban nyilatkoztatni ahhoz, hogy kedvezményes energiaárban részesüljön. A 2022. évi 119-es sürgősségi kormányrendelettel úgy módosították a 22-es sürgősségi kormányrendeletet, hogy egyrészt leszűkítették azok körét, akik az energiárkedvezményt igénybe vehetik, másrészt bizonyos jogosultak esetében eltörölték a fogyasztási korlátot. A módosító jogszabályt kedden kihirdette az államfő, így aztán elindulhat a nyilatkozatözön az energiaszolgáltatókhoz, hiszen a kedvezményes árat csak a szóban forgó nyilatkozat benyújtását követő hónapban alkalmazzák.

A 22-es kormányrendelet lényege, hogy csupán egy ingatlan esetén vehető igénybe a kedvezmény, vagy az állandó lakhely, vagy a tartózkodási lakhely esetében.

Hogy miért kell fogyasztók millióinak formanyomtatványokat kitöltögetniük? Mert az energiaszabályzó hatóság, az ANRE ugyebár nincs honnan tudja, hogy egy fogyasztó nevén hány ingatlan van, főként, hogy a nagy energiapiac-liberalizáció nyomán megtörténhetett az is, hogy különböző ingatlanokra más és más szolgáltatókkal kötött valaki szerződést. Bizonyos társadalmi kategóriák

(Folytatás a 3. oldalon)

DECEMBER
15., csütörtök
A Nap kel
7 óra 59 perckor,
lenyugszik
16 óra 36 perckor.
Az év 349. napja,
hátravan 16 nap.

IDŐJÁRÁS
Felhős idő
Hőmérséklet
max. 3 °C
min. -1 °C

*Isten éltesse!

Ma VALÉR, holnap ETELKA, ALETTA napja.
ETELKA: Dugonics András alkotása az Etele férfinevből, amely Attila hun uralkodó nevéből módosult.
ALETTA: az Adelheid olasz, kicsinyítő képzős alakja.

VALUTAÁRFOLYAM BNR – 2022. december 14.	
1 EUR	4,9248
1 USD	4,6225
100 HUF	1,2101
1 g ARANY	268,5695

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0265/268-854.

Megyei hírek

A város segít – élelmiszergyűjtés

A város segít mottóval indított nehéz anyagi helyzetben lévő számú adománygyűjtést a Marosvásárhelyi Rádió és a Divers Egyesület. A kezdeményezők több mint kétszáz hátrányos helyzetű gyermeket és idős személyt szeretnének megvédeni a téli hónapok alatt fenyegető élelmiszerhiánytól, ugyanakkor egy ízletes karácsonyi ebédet is biztosítanak nekik. A cégeket és magánszemélyeket egyaránt kéri, hogy amennyiben tehetik, csatlakozzanak a jótékony akcióhoz, amelynek keretében tartós élelmiszerekkel (liszt, rizs, szárazbab, cukor, olaj, laska, puliszkaliszt, keksz, tea, konzervek, egyéb konzervek stb.), édességgel és gyümölcscsel, a meleg ételre fordítandó pénzádományokkal, illetve tisztálkodási cikkekkel lehet támogatni a rászorulókat. Az adományok az Avram Iancu u. 29. szám alatt adhatók le naponta 10–13 és 18–19 óra között, január 15-ig. Bővebb tájékoztatás a 0265-311-727-es telefonszámon kérhető. Amennyiben idős adományoznak, vagy nagyobb mennyiség felajánlásáról van szó, egyeztetés után az akció önkéntesei elszállítják a csomagot. Pénzádományt a RO48PIRB2800710681001000 bankszámlára lehet utalni vagy online a <https://divers.org.ro/asociatia-divers/donatii> internetes oldalra.

Akkreditált szakképzés a Bonus Pastornál

A Bonus Pastor Alapítvány 2023. január 12-től újabb akkreditált szakképzést indít. Ez egy rendkívüli képzési lehetőség felsőfokú végzettséggel rendelkező segítő szakemberek számára a tanácsadó az addikciók területén elnevezésű szakterületen (COR-kód: 263502). A képzés időtartama 120 óra (40 óra elmélet, 80 óra gyakorlat). Részletes információk az alábbi linken: <https://www.facebook.com/bonuspastor.ro/photos/a.679047785476208/5622692931111644/>. Jelentkezni december 30-ig lehet az office@bonuspastor.ro címen vagy telefonon hétfőtől péntekig 9-16 óra között a 0265-254-460-as számon.

XVI. adventi Gyöngykoszorúk Gyöngye néptáncfalalkozó

A Maros Művészegyüttes szervezésében december 17-én, szombaton 15 órától kerül sor a hagyományos év végi Gyöngykoszorúk Gyöngye néptáncfalalkozóra. A rendezvény újdonsága, hogy idén a fellépő néptáncosok a téli ünnepek szokásából ihletett műsort mutatnak be az adventi várakozás hangulatában. A táncosok előadását tánczáz követi.

Eltűnt két kiskorú lány

December 13-án, kedden a Dózsa György községhez tartozó Nagyeremiben két 12 éves lány, Cosmina Moldovan és Laura Paradica távoztak otthonról, és nem tértek vissza. Moldovan Cosmina 1,60 m magas, 50 kg, fekete haja és barna szeme van. Eltűnésekor sötét blúzt és fehér nadrágot viselt. Laura Paradica 1,55 m magas, 45-50 kg, fekete hajú és barna szemű. Eltűnésekor sötét dzseki és nadrág volt rajta. A megyei rendőrfelügyelőség arra kér mindenkit, aki tud valamit a lányok hollétéről, hogy hívja a 112-es sürgősségi hívószámot, vagy értesítse a legközelebbi rendőrsőt.

Hírszerkesztő: Nagy Székely Ildikó

Nyárádszeredában is megnyílt a karácsonyi vásár

A december 10-i, azaz a Judit-napi az egyike annak a négy országos nagyvásárnak, amelyek megtartására az utóbbi négy évszázadban Nyárádszereda jogot nyert és tartott. Országos vásárt már régen nem tartanak decemberben, de a hagyományra építve több mint egy évtizede ekkor nyílik meg az adventi vagy karácsonyi kézműves- és termelői vásár a nyárádszeredai városban.

Gligor Róbert László

Így történt ez a múlt hét végén is, amikor szombaton és vasárnap mintegy húsz, többnyire nyárádszeredai kézműves kínálta termékeit a főtér felállított standokon és faházakban: öntött és faragott vasképzvények, szappanok, ajtókopogatók, asztaldíszek, horgolt állatkák, manók, ékszerek, szöttek, állatfigurák, párnák, szárított teafüvek és virágok, méz, tejkrem, rengeteg dísz tárgy és mandala sorakozott a szombati kellemes és a vasárnapi zimankós időben az asztalokon. Vásárlók, nézelődők sem hiányoztak egyik nap sem, de a tér főleg esténként élénkült meg. A köztéri megvilágításban, ünnepi zene mellett ilyenkor kellemesebben telik az idő, többen sétáltak végig az asztaloknál, vagy álltak meg a városháza előtti házikóknál szemügyre venni és megkóstolni a kebeleket Cseh család szörpjeit, lekvárait, borait, a Csipán pálinkaház nedűit, de meleg teát, forralt bort vagy friss lángost, kürtöskalácsot is lehetett vásárolni. A városháza előtt már áll a betlehemi istálló, állatai a következő hétvégére várják a Szent Család, a pásztorok és napkeleti bölcsék megérkezését. Idén nem itt állítottak karácsonyfát, hanem a főtér felső felében kapott „díszruhákat” az egyik fa, a katolikus templom közelében, ahol idén is áll a Kakasi családnak köszönhető köztéri adventi koszorú. Ennek harmadik, az örömet jelképező rózsaszín gyertyáját is meggyújtották vasárnap

délután, amely alkalommal Varga Sándor unitárius lelkész szólt az egybegyűltekhez, kiemelve a Jézus születésekor történt csodákat, figyelemre méltó arra: Jézus pap volt teológiai végzettség nélkül, tanító volt pedagógiai oklevél nélkül, orvos volt egyetemi tanulmányok nélkül, mert őt olyan isteni erényekkel látta el az Atya, hogy testben és lélekben gyógyítani tudott, ott volt, ahol szükség volt rá, de halála után is gyógyít, és Isten nevében vigyáz az emberekre. A békésen égő gyertyák emlékeztetnek arra, hogy valami nagy vendégünk érkezik, de nem díszes ruhában, gazdagságban, nem ajándékot hoz, hanem megáld bennünket. Ne vesszen el belőlünk a hit, a remény, a szeretet, erősítsük, vigasztaljuk a mellettünk gyengélkedőket, és érezzük velük, hogy Isten gyermekeként egyek vagyunk a különbözőségeink ellenére – hangoztatta a lelkész.

Az előttünk álló hétvégén, szombaton és vasárnap folytatódik a karácsonyi vásár Nyárádszeredában, a Király

presszóban szombaton délután jobbagytelki szalmából karácsonyfára való díszeket készíthetnek az érdeklődők, míg a vasárnapi utolsó gyertyagyűjtés (amelyen a református lelkész tart áhítatot) után a főtéri református templomban karácsonyváro koncertet tartanak a Deák Farkas Általános Iskola gyermek- és ifjúsági kórusai, irodalmi műsorral gazdagítva.

Szombatán az elmúlt vasárnap a Várom az Urat református ifjúsági zenefesztiválra került sor, az előttünk álló hétvégén, szombaton délelőtt 11 órától a katolikus templomban a helyi Maroszéki Kodály Zoltán Gyermek- és Ifjúsági Kar ad karácsonyváro hangversenyt, amelyen fellép a kicsik és felnőttek kórusa is; az érdeklődők mellett Berecz András mesemondót is várják. Ezt megelőzően, pénteken délután az S. Illyés Lajos Általános Iskolában a Szovátai Népi Játézház szervez karácsonyi kézműves-foglalkozást, ahová nemcsak a gyerekeket várják, hanem az alkotni vágyó nagymamákat is.

Két hétvégén tart a szeredai karácsonyi vásár

Fotó: Gligor Róbert László

Fotó: Nagy Tibor

Idős férfit gázoltak el

December 14-én, szerdán egy 23 éves gépkocsivezető Marosvásárhelyen, a Dózsa György utcában, a Győzelem tér felé haladva elgázolt egy 76 éves férfit. A gyalogost kórházba szállították. A sofőr ellen gondatlanságból elkövetett testi sértés miatt indult eljárás. (nszi)

RENDEZVÉNYEK

Borsodi L. László költői estje

Borsodi L. László versesköteteit mutatják be december 16-án, pénteken délután 5 órakor a marosvásárhelyi Bernády Házban. A költővel Nagy Attila beszélget.

A Musica Humana karácsonyi koncertjei

A Musica Humana női kamarakórus karácsonyi koncertjeire várják az érdeklődőket december 18-án, vasárnap a délelőtt 11 órai istentiszteletet követően a marosvásárhelyi Bolyai téri unitárius templomba, december 26-án, hétfőn, karácsony másodnapján pedig a délelőtt 10 órai istentisztelet után a Vártemplomba. Műsoron: karácsonyi énekek női karra zongorakísérettel Karai József Fel nagy öröme című gyűjteményéből.

Az Eufónia pedagóguskórus ősbemutatója

December 19-én, hétfőn este 7 órai kezdettel a marosvásárhelyi Keresztelő Szent János-plébániatemplomban a kortárs zeneirodalom két olyan remekművét adja elő az Eufónia pedagóguskórus, amelyeket még nem mutattak be Marosvásárhelyen. Kim André Arnesen Magnificat című alkotása a kortárs vokális-hangszere zene remeke. A női karra, szólistára és zenekarra komponált mű központi eleme Mária háláéneke. Tine Bec rövid miséjét, a Missa pro juventutét a kórus idén júliusban mutatta be a Toscanában megrendezett XII. nemzetközi zenei fesztiválon. A hangversenyen közreműködik a Marosvásárhelyi Állami Filharmónia zenészeinek kamarazenekara. Szólisták: Madaras Ildikó – szoprán, Eröss Noémi – szoprán, valamint Bajkó Edina Klára – mezzoszoprán, a hangverseny karmestere dr. Strausz Imre-István.

NÉPÚJSÁG

ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroska, Vajda György. KORREKTÚRA: Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. REKLÁM-LAPTERJESZTÉS: Madaras Éva Adrienn. APRÓHIRDETÉS: Petres Emilia.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujasg.ro.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. Internet: www.e-nepujasg.ro E-mail: nepujasg@e-nepujasg.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780 és tel/fax: 0265-266-270. Nyomda: Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben: 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15 óra, péntek: 9–14 óra, szombat, vasárnap: zárva.

642357800069
ISSN 1220-3475 (print)
ISSN 1584-3238 (online)

Villamosítják a Kolozsvár–Biharpüspöki vasúti pályát

A hegyvidéki szakaszokkal kezdik

A Sebes-Körös völgyében haladó Kissebes és Élesd közötti hegyvidéki szakaszon kezdődhet meg leghamarabb a Kolozsvár–Biharpüspöki vasúti pálya villamosítása és felújítása.

A romániai vasúti infrastruktúrát működtető CFR szövívője, Oana Brânzan az MTI kérdésére közölte: egyelőre csak a Kissebes–Élesd szakaszra bocsátották ki azt az utasítást, amely alapján a tervező-kivitelező konzorcium 2023. január 16-tól elkezdheti a tervezési munkákat.

A CFR négy szakaszra osztotta, és szakaszonként írt ki pályázatot a 166,2 kilométeres vasúti pálya villamosítására és felújítására, melyet a nyertes cégcsoportoknak 42 hónap alatt kell befejezniük.

Az októberben kihirdetett pályázati eredmények szerint a Kolozsvár és Egeres, valamint az Egeres és Kissebes közötti szakaszok tervezésének és megépítésének jogát a francia Alstom és a román Arcada társaság Railworks társulása nyerte el, amely az első szakaszra

nettó 1,6 milliárd lejes, a másodikra pedig 1,5 milliárd lejes ajánlatot tett. A Kissebes–Élesd szakaszon az FCC Construction–Gulermak–CCN nemzetközi konzorcium 2,11 milliárd lejes, az Élesd és a román–magyar államhatár közötti szakaszon pedig a Webuild Spa–Impresa Pizzarotti & C Spa–Salcef Spa olasz konzorcium 2,41 milliárd lejes ajánlatát fogadta el a CFR.

A Szállításiügyi Minisztérium november 8-án írta alá a finanszírozási szerződést a CFR RT-vel a vasútvonal korszerűsítésére. A szerződés értelmében a 9,36 milliárd lejes összeget az Európai Unió helyreállítási alapjából biztosítják.

A CFR november 10-én írta alá a tervezési-kivitelezés szerződést a Kissebes–Élesd szakaszra, december 7-én az Élesd–román–magyar határ közötti szakaszra. A Kolozsvár–Egeres, valamint az Egeres–Kissebes szakaszon egyelőre óvások késleltetik a szerződésköltést. Az Óvásokat Elbíráló Országos Tanács (CNSC) november 29-én a Kolozsvár

melletti szakasz pályázatán vesztes cégek, december 9-én pedig az Egeres–Kissebes szakasz tenderén alulmaradt pályázók óvását is elutasította. A CFR azután írhatja alá a kivitelezési szerződést ezekre a szakaszokra, ha az érintettek elfogadják a CNSC döntését, és nem fordulnak bírósághoz.

Oana Brânzan az MTI kérdésére közölte: csak azt követően derül ki, hogy a pályafelújítás idejére vezetnek-e be korlátozásokat a Nagyvárad és Kolozsvár közötti vasúti forgalomban, hogy jóváhagyják a munkálatok műszaki tervét, és elkezdődik a tényleges munka. A szövívő azt is hozzátette: egyelőre a helyreállítási tervben megszabott ütemterv szerint halad a pályafelújítási projekt.

A Kolozsvár–Nagyvárad–Biharpüspöki vasútvonalon a villamosítás és pályafelújítás után a személyvonatok 160 km/óra, a tehervonatok pedig 120 km/óra sebességgel haladhatnak majd. A munkálatok során 33 hidat, öt alagutat újítanak fel, és modernizálják az állomásokat is. (MTI)

Varsó és az EB jó kompromisszumot kötött a lengyel helyreállítási tervről

Varsó jó kompromisszumra jutott az Európai Bizottsággal a lengyel helyreállítási tervről folytatott tárgyalások során, Brüsszel nem avatkozott be a lengyel alkotmányos rendbe – jelentette ki Mateusz Morawiecki lengyel kormányfő szerdán.

A miniszterelnök a varsói repülőtéren, az uniós csúcstalálkozóra indulva nyilatkozott annak kapcsán, hogy Szymon Szynkowski vel Sek lengyel EU-ügyi miniszter keddi esti közlése szerint az illetékes uniós biztosok rábólintottak a lengyel legfelsőbb bíróságról szóló törvény javasolt módosításaira. Ezek megfelelnek a megszabott feltételnek, és lehetővé tennék a Lengyelországnak járó uniós helyreállítási eszközök kifizetését.

Morawiecki közölte: a brüsszeli tárgyalási eredményekről ő és Szykowski vel Sek szerdán beszámolt a lengyel parlamenti frakciók vezetőinek. Arra szólították fel őket, hogy minél hamarabb vitassák meg az EB-vel kötött kompromisszumot tartalmazó törvény módosítási javaslatot.

„Jó kompromisszumról van szó” – fogalmazott Morawiecki, aláhúzva: a lengyel fél megszabta a maga részéről a határvonalat, és bár „akadtak beavatkozási próbálkozások a lengyel alkotmányos rendbe”, az Európai Bizottság e téren visszahárított. „Mi is bizonyos engedelményeket tettünk” – jegyezte meg a kormányfő.

A helyreállítási eszközöket Morawiecki Lengyelország védelme és gazdasága szempontjából fontosnak nevezte.

Átvették a Szaharov-díjat Strasbourgban a díjazott ukrán nép képviselői

Átvették az Európai Parlamentnek (EP) a gondolat szabadságáért, az emberi jogok védelméért odaítélt Szaharov-díjat az EP szerdai strasbourgi plenáris ülésén a díjazott ukrán nép képviselői.

Volodimir Zelenszkij ukrán elnök, aki videókapcsolaton keresztül kapcsolódott az eseményhez, azt mondta: elképzelhetetlen a béke Európában Ukrajna szabadsága nélkül.

Kijelentette: a háború Európa ellen is zajlik. Az ukránok és az európaiak úgy fognak győzedelmeskedni az agresszor fölött, hogy senkinek sem sikerül leszakítani Ukrajnát Európáról. Hangsúlyozta: mindenkit el kell számoltani, aki háborús bűnöket követett el Ukrajnában. Így lehet csak megvédeni a szabadságot, az emberi jogokat, a jogállamiságot és minden közös értéket – tette hozzá az ukrán elnök.

Roberta Metsola, az Európai parlament elnöke beszédében emlékeztetett: az ukrán nép Oroszország provokáció nélkül indított háborúja miatt folytatott honvédő küzdelme elismeréséért részesült az elismerésben.

Azt mondta, az ukrán nép az európai értékekért, a demokráciáért, szabadságért, a függetlenségért, a vélemény szabadságáért küzd. Az ukrán nép megérdemli, hogy mindebben része legyen. Az Európai Unió a végsőkig kiáll a megtámadott ország mellett, és mindent megtesz a bűnösök elszámoltathatóságáért – tette hozzá az EP-elnök.

A díjat az ukrán nép nevében mások mellett Julija Pajevszka, a Taira Angyalai nevű evakuációs egészségügyi egység alapítója, Olekszandra Matvijcsuk, a kijevi Polgári

A szóban forgó törvény módosítási javaslatokat szerdára virradóra már benyújtották a szejmbé.

A leglényegesebb változás az lenne, hogy a bírák fegyelmi ügyei a legfelsőbb bíróságtól egy másik intézmény, a legfelsőbb közigazgatási bíróság hatáskörébe kerülnek át. Pontosítanának azokon az eljárásokon is, amelyek szerint egy per előtt vizsgálható a bírák elfogulatlansága.

A Brüsszel által korábban kifogásolt lengyel legfelsőbb bírósági fegyelmi kamarát már nyáron egy új, a szakmai felelősség ügyeivel foglalkozó, más összetételű kamarával váltották fel, az Európai Bizottság viszont nem tartotta elegendőnek ezt a megoldást.

Az ellenzéki frakciók vezetői szerdai sajtóértekezletükön közölték: beleegyeztek abba, hogy a legfelsőbb bíróságról szóló törvény módosítását csütörtökön tüzzék a szejm napirendjére, a jövő heti rendkívüli parlamenti ülésen pedig folytassák a munkát. Ellenzéki politikusok nem támogatták viszont a tervezet sürgősségi eljárásban történő megvitatását.

A lengyel helyreállítási terv összesen 23,9 milliárd euró értékű vissza nem térítendő támogatást és 11,5 milliárd eurós kölcsön lehívását teszi lehetővé. Az Európai Bizottság hétfőn jóváhagyta a lengyel helyreállítási pénzek kifizetésének technikai feltételeit tartalmazó operatív megállapodást, amely meghatározza, hogy Varsónak milyen dokumentációt kell benyújtania annak igazolására, hogy teljesítette a helyreállítási tervben megszabott 283 „mértékhelyet” mindegyikét. (MTI)

Szabadságjogok Központja (CCL) elnöke és Ivan Fedorov, a Zaporizzsja megyei, orosz megszállás alatt álló Melitopol város polgármestere vette át.

A „bátor ukrán népet” az Európai Néppárt (EPP) jelölte a díjra. Indoklásuk szerint az ukrán nép azért méltó a díjra, mert a „demokráciánkat aláásni és az Európai Uniót megosztani akaró brutális rezsimek ellenében” a harctéren nem pusztán otthonát, önállóságát, függetlenségét és területi egységét védi, hanem a szabadságot, a demokráciát, a jogállamiságot és az európai értékeket is.”

A jelölésben Volodimir Zelenszkij ukrán elnök mellett az egyének, a civil társadalmi kezdeményezések képviselői és az állami és más közintézmények szerepét is kiemelték. Megemlékeztek mások mellett az Ukrán Állami Katasztrófavédelmi Szolgálatot, a Taira Angyalai nevű evakuációs egészségügyi egység alapítóját, Julija Pajevszkát, a Polgári Szabadságjogok Központja elnevezésű civil szervezet elnökét, Olekszandra Matvijcsuk emberi jogi ügyvédet, a Sárge Szalag polgári ellenállási mozgalmat és a jelenleg orosz megszállás alatt lévő város, Melitopol polgármesterét, Ivan Fedorovot.

A Szaharov-díjat 1988 óta minden évben olyasvalakinek ítélik oda, aki jelentős erőfeszítéseket tesz, nagy áldozatokat vállal az emberi jogokért, a gondolat szabadságért és a demokráciáért folytatott küzdelemben. A Nobel-békedíjas Andrej Szaharov orosz fizikus nevét viselő díjra a parlamenti frakciók vagy legalább 40 képviselő ajánlhat jelöltet. A díjhoz 50 ezer euró jutalom jár. (MTI)

Ország – világ

Többpárti kezdeményezés évi 400 eurós támogatásról

Az RMDSZ javaslatára, többpárti kezdeményezésre ezentúl az alkalmazottak évi 400 eurós támogatásban részesülhetnek, amelyet sportolásra vagy terápiás kezelésekre fordíthatnak. A módosítás célja arra ösztönözni a lakosságot, hogy minél többet sportoljon és egészségesebb életet éljen. A 400 euró értékű összeg folyósítását a munkaadók az ételjegyekhez hasonlóan folyósíthatják, nem számolnak rá adóterhet, ha ez a többi hasonló juttatással együtt nem haladja meg az alapfizetés 33%-át. (RMDSZ-tájékoztató)

Nem változik az adótörvénykönyv

Elutasította szerdán az alkotmánybíróság a Mentsétek Meg Romániát Szövetség (USR), a Jobboldal Ereje és az ombudsman által az adótörvénykönyvet módosító sürgősségi kormányrendelet ellen benyújtott alkotmányossági kifogásokat. Az USR és a Jobboldal Ereje a kormányrendelet azon előírását kifogásolta, amely fenntartja a részmunkaidős szerződéseknél a minimálbér szintjén való megadóztatását. Oana Țoiu USR-képviselő hangsúlyozta, Romániában 3,7 százalékra tehető a részmunkaidős szerződések aránya, „Nicolae Ciucă miniszterelnöknek pedig egyetlen aláírással sikerült megszüntetnie 180 ezer munkaszerződést”. Ionel Dancă független képviselő, a Jobboldal Ereje párt tagja rámutatott, az adótörvénykönyvet módosító sürgősségi rendellel a kormány ismét a legdinamikusabban fejlődő gazdasági ágazatokat sújtja, a mikrovállalkozásokra, egyéni vállalkozókra, szabadfoglalkozásúakra ró pluszterheket. Ezért döntöttek úgy, hogy megtámadják a jogszabályt az alkotmánybíróságon, megakadályozva ezáltal a hatályba lépését. Később az ombudsman is alkotmányossági kifogást emelt a sürgősségi kormányrendelet ellen. (Agerpres)

Románia készül az OECD-csatlakozásra

Nicolae Ciucă kormányfő szerint csütörtökön benyújtják Párizsban Romániának a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezethez (OECD) való csatlakozását célzó kezdeti memorandumot. A miniszterelnök a szerdai kormányülés elején jelentette ezt be, és megköszönte a memorandum elkészítésében részt vevő minisztériumoknak és intézményeknek az erőfeszítéseket. „Országos fontosságú célkitűzésről van szó, amelynek megvalósítását mandátumunk elején vállaltuk. Júniusban sikerült elfogadhatnunk a csatlakozás ütemtervét. Csütörtökön benyújtjuk a kezdeti memorandumot, egy nagyon fontos dokumentumot, amelytől az ütemtervben szereplő, az OECD-előírásoknak való megfeleléshez szükséges eszközök részletes kiértékelésének és elemzésének szakasza függ” – mondta a kormányfő.

Nem lesz vétó

Románia nem fogja megtámadni az ország schengeni csatlakozását leszavazó osztrák vétót az Európai Unió Bíróságán – jelentette ki szerdán Klaus Iohannis az EU és a Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége (ASEAN) csúcstalálkozója előtt. Csütörtökön Iohannis az Európai Tanács ülésén vesz részt, és felszólal Románia schengeni csatlakozásának ügyében. (Agerpres)

Nyilatkozatözőn

(Folytatás az 1. oldalról)

esetében (három- vagy többgyermekes családok, egy- szülős családok stb.) nem számít, hogy mekkora a fogyasztás, azonban esetükben is csupán egy fogyasztási helyre vehető igénybe a kedvezmény. Legalábbis a szerint a típusnyomtatvány szerint, amely már különböző webhelyeken elérhető.

Értjük, hogy ebben az energiaválságban nehéz megtalálni a lakosság támogatásának módját úgy, hogy az ilyen irányú intézkedések anyagilag fenntarthatók legyenek, de ekkora káoszt teremteni nem vall nagy okosságra. Ha pedig az a burkolt cél, hogy a támogatási csomagból minél többen kihulljanak, akkor tisztességtelennek, szolgáltatópártinak nevezhetnénk a kormány határozatát. Bárhogy is legyen, elbonyolított, túlbürokratizált, a meghirdetett céltól nagyon távol eső jogszabályról van szó.

Közösségszolgálat és versenyképesség

(Folytatás az 1. oldalról)

A 2022-es év a Sapientia életében kiemelkedő év volt – jelentette ki dr. Tonk Márton rektor. – 2012 volt az az esztendő, amikor az intézmény a romániai felsőoktatási hálózat szerves részévé vált, amikor a parlament törvényben szentesítette a Sapientia EMTE létét. Azóta eltelt 10 év, és ma, 2022-ben kijelenthetjük, hogy nem csupán a romániai felsőoktatási hálózat egyik alkotóeleme, hanem megkerülhetetlen intézménye, amely nem hagyható figyelmen kívül, hiszen oktatási és tudományos, kutatási téren egyaránt bizonyított – hangsúlyozta.

A Sapientia ott van a „nagyok klubjában”

Az oktatás és tudományos kutatási előrelépések tekintetében számos eredménnyel büszkélkedhet a Sapientia. Idén tavasszal, az ötévente esedékes akkreditáció során, az intézmény 21 éves működése óta első ízben kapta meg a legmagasabb besorolást, megszerezve a kiemelt bizalmi minősítést. Ugyancsak idén először került fel a Sapientia EMTE a romániai egyetemeket rangsoroló Metaranking universitar jegyzékre, amelyen mindössze 31 nagy hagyománnyal rendelkező, jól ismert egyetem szerepel a mintegy 100 romániai felsőoktatási intézmény közül, a Sapientia pedig ezen a 14. helyet érdemelte ki. Dr. Tonk Márton szerint ez a rangsor igen szigorú szempontokat vesz figyelembe, többek között az egyetemen

zajló tudományos kutatásokat, valamint az intézmény hazai és nemzetközi láthatóságát, és ez a helyezés bizonyítja annak, hogy az elmúlt két évtizedben jó úton haladt a Sapientia: egyrészt küldetéséhez híven, az erdélyi magyar közösséget szolgáló feladatokat látott el, de eközben versenyképes tudott lenni szakmai, tudományos és oktatási téren.

– Fontosnak tartom kiemelni, hogy ezek az eredmények annak a mintegy 200 főállású oktatónak és 2300 hallgatónak köszönhetőek, akik a Sapientia akadémiai közösségét alkotják – hangsúlyozta a rektor.

2,4 millió eurót nyertek fejlesztésre

Dr. Farkas Csaba, az egyetem informatikai hálózatokért és kommunikációért felelős rektorhelyettese az egyetemen zajló digitalizációs fejlesztésekről szólva elmondta, az idei évet új, korszerű, mobilbarát honlappal indította az egyetem, amelyen már az online fizetést is lehetővé tették. Ugyanakkor arról is beszámolt, hogy az intézmény idén sikeresen pályázott az országos helyreállítási alpnál, és 2,4 millió euró támogatást nyert, amit fejlesztésekre fog fordítani. A pályázati úton szerzett összegből egyrészt szeretnék megújítani az egyetem számítógépparkját, és az oktatásban és kutatásban használható korszerű szoftvereket vásárolnának. Emellett szeretnék befejezni Csíkszeredában a planetáriumot, azt szoftverekkel felszerelni. Marosvásárhelyen drónokat, valamint 3D-s nyomtatókat vásárolnak majd, Ko-

lozsvára pedig performáns filmes-fotós eszközöket. Ugyancsak a pályázatnak köszönhetően egy nagyszabású könyvtárfejlesztésre is sor kerül, korszerű szkennerekkel digitalizálnák a könyvvállományt, hogy az könnyebben elérhetővé váljon a diákok számára. Dr. Farkas Csaba szerint az új eszköztár segítségével – mint például a tolmácsprogramok, high-tech eszközök vagy VR-szemüvegek – a hallgatók a mai trendeknek megfelelő oktatási és kutatási szoftverekkel, eszközökkel dolgozhatnak majd, az így megszerzett tudásnak köszönhetően pedig kompetensebb szakemberekké válhatnak.

Önálló karrá alakul a sepsiszentgyörgyi

Dr. Tonk Márton rámutatott, a Sapientia életében évek óta folyik a fejlesztés mind a képzési kínálat, mind pedig a strukturális felépítés terén. A sepsiszentgyörgyi tanulmányi központ Kolozsvár, Csíkszereda és Marosvásárhely mellett az egyetem legfiatalabb, negyedik oktatási helyszíne, amely szerkezeti szempontból jelenleg a marosvásárhelyi kar kihelyezett képzési központjaként működik, de rövidesen önálló-sulni fog.

Sepsiszentgyörgyön működik a ma már végleges akkreditációval rendelkező agrármérnöki szak, emellett az erdőmérnöki képzés, és idén nyáron működési engedélyt kapott a sport és edzéstudomány szak is. A rektor hozzátette: a Sapientia Alapítvány kuratóriuma idén novemberben kifejezte azon szándékát, hogy különálló kart hozzanak

Dr. Balog Adalbert, dr. Tonk Márton és dr. Farkas Csaba

Fotó: Sapientia EMTE.

létre Sepsiszentgyörgyön. Ez mintegy harmadik hivatalos lépésnek tekinthető, hiszen 2021 tavaszán létrehozták a sepsiszentgyörgyi Helyszíni Tanácsot, melyben az egyetem három karának, illetve a jelenleg már itt működő szakok oktatói koordinálják az oktatási és az ingatlanfejlesztési tevékenységet. Második lépésnek tekinthető az új campus terveinek bemutatása, melyre szintén nemrég került sor. A kuratóriumi döntésnek köszönhetően elindulhat az erre vonatkozó dokumentációk előkészítése. Ez egy újabb mérföldkő a Sapientia fejlődésében – tette hozzá a rektor.

Online oktatással próbálják csökkenteni a költségeket

A sajtótájékoztatón szó esett arról is, hogy a gazdasági válság közepette miként igyekeznek helytállni a Sapientia. Ennek kapcsán dr. Tonk Márton kifejtette: akárcsak az Erdélyben élő családok, az egyetem is át kellett gondolja a költségvetését.

De, mint mondta, nyugodt, mert sikerült egy olyan költségvetést kidolgozni, amely minden tekintetben megelőlegezi az egyetem működésének a biztonságát. Ennek érdekében több intézkedést is hoztak, egyrészt, mivel az Országos Minőségbiztosítási Bizottság idén nyáron hozott döntése értelmében a nappali tagozatos képzések esetében is lehetőség adódik online tevékenységekre, a Sapientia vezetősége úgy döntött, hogy a nappali tagozatokon az online tevékenységek legtöbb tíz százalékot tehetnek ki, holott a törvény 40-45 százalékot is megenged. Ennek értelmében jelenleg két hétig online tevékenység zajlik a Sapientia, ezt követi a vakáció, majd a vizsgaidőszak, így a február közepén kezdődő második félévig terjedő időszakban lehetőség adódik az energiamegtakarításra. Emellett bizonyos költségeket prioritizáltak, a nem feltétlenül szükséges kiadásokat elhalasztották – jegyezte meg a rektor.

Még folyik a rendőrségi nyomozás a „késeléses” ügyben

Visszatért a diák az iskolába

Nagy-Bodó Szilárd

Már mindenki hallotta, hogy mi történt november 3-án a volt II. Rákóczi Ferenc Katolikus Teológiai Líceum gólyabálja utáni bulin. Fontos kiemelni, hogy nem iskolai rendezvény volt, viszont ez a történeten nem változtat, sok minden a mai napig nem tisztázódott teljes mértékben. Amit eddig tudni lehet, hogy egy diák megsebesítette három társát, akik közül ketten kórházba kerültek. Mind a rendőrség, mind az iskola kivizsgálást indított az ügyben. A rendőrségi nyomozás még folyik, a hivatalos szerv csak az ügy lezárása után ismerteti a részleteket. Az iskola vezetősége, Hajdú Zoltán, a Bolyai Farkas Elméleti Líceum igazgatója és dr. Tamási Zsolt aligazgató a sajtó elé állt.

Az iskolaigazgató kiemelte, hogy az iskola nem tud felelősséget vállalni olyan eseményekért, amelyek nem ő szervez. Ugyanakkor mindent megtettek, hogy felgöngyölítsék az ügyet. A gólyabállal kapcsolatban elmondta, hogy a gála szervezésénél be volt tartva az iskolában megkövetelt módszertan. Maga az előadás pedig a legnagyobb rendben zajlott le. Ezt követően a diákok az iskolaigazgató szeme látára elindultak haza a Maros Művészegyüttes termétől. Ő is csak másnap értesült az este történéseiről. Hajdú Zoltán hozzátette: 2015-től az iskola nem szervez semmilyen after partyt, ezt a diákok saját maguknak szervezték az elmúlt években, tehát nem az idej volt az első, ahol nem voltak jelen a tanárok. A tanfelügyelőség pedig már november 4-én, azaz másnap bekérte a szervezéssel kapcsolatos teljes dokumentációt. A tanfelügyelőség rendben találta az iratokat. Ennek ellenére az iskola

vezetőségi tanácsa két bizottságot hozott létre. Az egyiknek az volt a feladata, hogy még egyszer megvizsgálja a rendezvényt, hogy meggyőződjenek róla, valóban minden rendben volt. A másik bizottság feladat körébe a diákok felmérése tartozott, illetve a lelki segítségnyújtás.

Az első bizottságot Hajdú Zoltán vezette, aki már az első napokban találkozott a szervező diákokkal és tanárokkal. A beszélgetések után egy kérdőívet állítottak össze, amelyre minden osztály szülőképviseelője válaszolt. A válaszokból tisztán látszik, minden szülő tudott arról, hogy a gólyabált a Maros Művészegyüttes színhelyén tartják meg, és a gólyabáli esemény ott lejár. A kérdőívekre három tanár válaszolt, közülük egy mondta azt, hogy ott volt a bulin, de csak azért, hogy elvigye a gyermekét. Kérdőívet töltöttek ki a diákok is, akiket a szervezés részleteiről kérdeztek.

A novemberi események után az a diák, aki három társát megsebesítette, úgy ideig nem járt iskolába, viszont december elején visszatért az osztályterembe. Hajdú Zoltán nyomatékosította, hogy klinikai pszichiáter vizsgálta meg a diákot, és erről egy teljes iratcsomót juttatott el az

iskolába. A papírok értelmében a diáknak semmilyen mentális gondja nincs, és teljesen alkalmas arra, hogy folytassa a tanulmányait a Bolyai Farkas Elméleti Líceumban (májusban feloszlatták a II. Rákóczi Ferenc Katolikus Teológiai Líceumot, és az ott működő osztályok, valamint az ott dolgozó tanárok a Bolyai Farkas Elméleti Líceum adminisztrációjába kerültek). Az iskolaigazgató arról is beszámolt, hogy december 13-án, a sajtótájékoztató előtt, ismételen felkereste a rendőrfelügyelőt, aki elmondta, hogy Romániában nincs olyan intézmény, amely megtilthatná egy diáknak, hogy iskolába járjon. Ezzel együtt az iskola vezetősége a jövőben is követni fogja az érintett diák és a közösség helyzetét, valamint mindent megtesz annak érdekében, hogy ehhez hasonló történésekre többé ne kerüljön sor.

A Bolyai Farkas Elméleti Líceumban korábban is voltak bullyingellenes rendezvények, a múlt tanévben egy teljes hetet szántak a téma feldolgozására és a megelőzésre. Ilyen jellegű eseménnyel ebben a tanévben is készülnek. Hajdú Zoltán kiemelte, hogy tetten érhető a bullying az iskolában,

azonban sokkal kisebb mértékben, mint más tanintézményekben. Am arra fognak törekedni, hogy ezt még tovább csökkentsék.

Bár az érintett diáknak klinikai pszichiáter által kibocsátott papírja van arról, hogy minden rendben van vele, és járhat iskolába, a szülők mégis aggódnak. Sőt, az egyik diák távozott is abból az osztályközösségből. Az egyik megszárt diákról van szó, aki a kórházból való kikerülése után rögtön kérte az áthelyezését. Tamási Zsolt szerint viszont ebben a szülő kezé van, hiszen a diák az incidens után nem lépett abba a közösségbe, így nem tudta felmérni, milyen hangulat uralkodik ott. De nem ennek a diáknak a szülei az egyetlenek, akik féltik a gyermeküket. Más szülő is megkeresett több sajtóorgánumot, a levelében azt írja, hogy döbbsen tapasztalta azt, hogy a „késelő” egyik napról a másikra visszatérhetett az iskolába, így szülőként ő is félti a saját gyermekét. Tamási Zsolt ezzel kapcsolatban azt mondta, hogy egyedi esetről van szó, az osztályközösségben a többi szülő nem osztozik ezen az állásponton.

Az aligazgató arról is beszélt, hogy a legnagyobb félelmet a félreértésekből adódó rossz kommunikáció okozta. Elmondása szerint a diákok azon a véleményen vannak, hogy a legnagyobb aggodalmat éppen a sajtóban megjelentek születek. Tamási Zsolt hangsúlyozta, az iskola számára az a legfontosabb, hogy a gyermekek biztonságban legyenek, mosolyogva menjenek iskolába, és vidáman távozzanak onnan. Véleménye szerint, ha egy gyermek nem boldogan jár iskolába, arra oda kell figyelni, hiszen a háttérben szorongás is lehet.

Tamási Zsolt vezette az iskolán belül a másik bizottságot, amely a tanulók lelkiállapotát mérte fel, illetve segítséget nyújtott nekik az eset feldolgozásában. Az aligazgató elmondta, hogy a diákokkal való beszélgetések már november 4-én elkezdődtek, és jelenleg is tartanak.

Véleménye szerint ebben a folyamatban együtt kell dolgozni a szülőkkel, mert csak így lehet eredményt elérni. Az aligazgató úgy vélekedett, hogy nem az ő tisztje az összes szülőt értesíteni, ezen a feladaton az osztályfőnökökkel kell osztozniuk. Hozzátette, hogy a kérdéses diák visszatérése előtt konzultáltak pszichiáterrel is, pszichológussal is, annak érdekében, hogy minél ideálisabb legyen a közösség talákozása. Továbbá az elmúlt időszakban, de nem csak, számos olyan tevékenységet szerveztek a diákoknak, amely az elfogadásról szól.

Tamási Zsolt úgy vélekedett, hogy az iskolában jó a hangulat, sőt olyan diákok is vannak az osztályban, akik a szóban forgó tanuló padtársai akarnak lenni, hogy segítsék a beilleszkedésben. Ugyanakkor az aligazgató azt is hozzátette, hogy a korábbi jó hangulat egészen addig nem térhet vissza, ameddig le nem zárul a nyomozás, nem történik meg a felelősségfelvállalás és a teljes megbékélés.

Az aligazgató, aki eddig nem állt ki a nyilvánosság elé, sőt arra kért egy sajtóorgánumot, hogy ne a kérdéssel foglalkozó újságírók küldje el a sajtótájékoztatóra, úgy fogalmazott, örül a lehetőségnek, hogy beszámolhatott a közösség napjairól és tevékenységéről. Hozzátette, hogy az iskolában számos dologgal foglalkoznak, és mostanra már sok diák úgy érzi, hogy az ügy túl van lihegve – fejtette ki véleményét dr. Tamási Zsolt.

Hajdú Zoltán, a Bolyai Farkas Elméleti Líceum igazgatója azt is elmondta, hogy mindössze egy iskolapszichológusuk van, aki a négy épületben tanuló mintegy 1600 diákért felel. Az elmúlt hetekben többséget kapott a Klastrom utcai épületben levő diákok helyzete. Úgy vélte, egy szakember kevés ennyi diákhöz, viszont nem lehet további iskolapszichológusokat alkalmazni, mert az iskola nem kap erre engedélyt.

Fotó: Nagy Tibor

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Bodolai Gyöngyi

A fejedelem halála (5.)

(Ami irodalomtörténeti sétánkból kimaradt, de idekíváncsozunk)

Kiss Zsuzsánna

1735. március 25-i keltezéssel készül el a magyar irodalom egyik legmeghatóbb és legemlékezetesebb betegségleírása: „Édes néném, ha nyughataatlan elmével írtam az előbbeni leveleimet, ezt szomorúsággal írom, mert az urunkot éppen nem jó állapotban látom. Ki is nyilatkozta már magát a betegsége. Tegnapelőtt a szokás szerint nyolc órakor estve le akarván vetkezni, a hideg borzogatta; én jelen lévén, kérdé töllem, ha nem fázom-é? Felelém, hogy az idő elég meleg, és nem fázom. Erre felel, hogy igen fázik. Ezen mindjárt megijedek, de meg azután gondolám, hogy tavasz felé valami változás esik az egészségben. Az urunk levetkezik és lefekszik, én is a szállásomra megyek. Egy kevés idő múlva hozzám jönnek, és mondják, hogy hánt volna. Én arra mondom, hogy talán valami olyat ett, amit a gyomor nem szenvedhetett. Másnap, hat órakor, amikor fel szokott öltözni, a házban megyek, de micsoda ijesztésben nem esém, mihent meglátam az ábrázatját, aki is természet szerint mindenkor piros lévén, úgy elsárgult, valamint ha száfránnyal megkenték volna. Már két naptól fogva nagy gyengeséget érez, szüntelen való hideglelés van rajta, és mintha az egész vére sárré változott volna, úgy elsárgult az egész teste. Ma innep lévén, felöltözött, és a nagymisét meghallgatta, de nem kell csudálni, ha igen keveset ehetett. Legkisebb fájdalmat nem érez, de nagy bágyadságot. Édes néném, kérjük az Istent, hogy tartsa meg ezt a nagy embert, akit az ellenségi is nagynak tartanak.”

No persze, egyből kitaláljuk: a fentiek Rodostóban írta **Mikes Kelemen** (1690–1761), ez a száztizedik levél! Az imádvá féltett úr természetesen **II. Rákóczi Ferenc**. Az „orvosi” beszámolót a fejedelem utolsó napjainak és halálának leírásával zárja Mikes következő (111.) levelében. A száműzött fejedelem „mind nagy bágyadságokat érzett, igen keveset, de másként mindent a szokás szerint vitt végben, abban a gyengeségiben is az esztérgájában dolgozott első aprílisis”. 1735. április 8-án, nagycsütörtökön végleg „elnehezédék”, úrvacsorát vett, s még mindig a maga lábán ment hálójába lefeküdni. Aztán éjfélkor az egész bujdosókolónia köré gyűlt. Kérte, tehát a pap feladta neki az utolsó kenetet. Végig „eszen volt”, „szeméből könnyhullatások folytának”. Nagypéntekre virradólag hajnali háromkor „az Istennek adván lelkét, elaluvék, mivel úgy holt meg, mint egy gyermek. Szüntelen reá néztünk, de mégiscsak azon vettük észre általmeneget, amidőn a szemé felnyitott. Ő szegény árvaságra hagyta bennünket ezen az idegen földön. Itt iróztató sírás, rivás vagy közöttünk. Az Isten vigasztaljon meg minket.”

Mikes Kelemen tizenhat évesen találkozott II. Rákóczi Ferencel, huszonegy évesen a legyőzött fejedelemmel tartó kíséret tagjaként

ő is száműzetésbe indult. Előbb Lengyelországba mentek, aztán Franciaországba... Mikes huszonhét évesen érkezett török földre, ott határozta el, hogy képzelt levelekben örökíti meg maga és bujdosótársai életét. 1717 októberétől 1758 decemberéig írta a maga törökországi leveleit, Konstantinápolyba, képzelt „édes nénékájának”. Tovább csak azért nem levelezett a kedves levelezőtárossal, mert 1758 decemberében engedélyt kapott az osztrák követőtől, hogy végre írhatson haza, Háromszékre, a (még élő) rokonainak. Amikor a **Törökországi levelek** 1794-ben először megjelent, a „csorduló érzelmesség, a „népi kedély” (Babits szavai), a meghitt, személyes hangnem, a bizalmas, önfelelt, közvetlen beszélgetés, a nem pusztán elmés ötleteket sziporkázó, hanem a „lélek ragasztószerűl” (Kosztolányi szavai) szolgáló humor ritkaságzámba ment akkori szépprózánkban – sokszor keserű és zivataros időkben.

Ez a zágoni nemesember, aki kisgyermekként vesztette el irtóztató körülmények között édesapját, aki kamaszként hagyta el szülőházát, aki „tünderházába” sohasem térhetett vissza, mégiscsak irodalmunk egyik legkiegyensúlyozottabb írójává vált. Mint ahogy fejedelemétől is tanulhatta, egész életét, értékrendjét, világszemléletét és leveleinek stílusát az örökös tevékenykedés, a folytonos tanulás, a mértékletesség, a derű, a szeretet és az Istenbe vetett hit formálta – egészé. Mikes a maga leveleit is a természetben fellelhető széphez és kerek egészhez viszonyítja; szerinte a jó levél olyan, akár a szép egészséges káposzta... Pedig a levelek sok hányattatásról, betegségről és nélkülözésről számolnak be. A tengerre kelt bujdosók hajóját az erdélyi hegyekre emlékeztető hatalmas vízhegyek hánytorgatják, igaz, csak emberségesen, mert nem fulladnak meg a sok víznyeléstől, és a többnapos tengeri betegségből is kigyógyulnak (1. levél). A fűtetlen török lakásokban olyan hideg van, és a bujdosók ügyét annyit halogatják a kormányok, hogy a minduntalan heverni kényserülő rabokban kezd a remény is megfagyni (6. levél), „az a veszett köszvény a fejedelemre tör alkalmatlankodni” (37. levél), tarol a pestis (45. levél), Bercsényi Miklós lába üszkösödik (64. levél).

Van még egy, orvosi szempontból sem lényegtelen jellemzője a Törökországi leveleknek. A Levelek szerzője nem tud semmilyen gyógyszert felmutatni a veszteség, a száműzetés, a rabság és a reménytelenség keserősége ellen, csak a hit, a hűség, az önművelés, a mindennapi rutinná fejlesztett alázat, humor és bizakodás lelki terápiáját

– egy magasabb, szellemi harmóniára törekvés édességét. A kedély játékos hullámzásában, a nézőpontváltásokban, a folytonos figyelemben és az ellenállhatatlan közvetlenségben olyan ember tárulkozik fel előttünk, aki a legmegoldhatatlanabb élethelyzeteket elfogadva felül tud emelkedni (másra nem lévén azonnali hatással) saját korlátain. Mikes kétszázhet (207) fiktív levele ugyanakkor „a lélektörténet új fejezetét nyitja meg a magyar irodalomban: a zordonan vallásos és izzóan heroikus lelkek után ő vezet be a humánus korát. [...] Leveleinek értékét, szépségét az adja meg, hogy az ember, aki a sorok mögül ránk néz, egyike a legvonzóbb, legszeretreméltóbb magyar embereknek” (Szerb Antal).

Szenvedés, elvagyódás

Bár még dúlt a francia Thermidor, 1794 több nemzet számára hozott jelentős irodalmi termést. 1794-ben jelentette meg Londonban a látokai tehetségű **William Blake** költő, festő, grafikus és nyomdász a **Tapasztalás dalait** (Songs of Experience), melyben a gyermeki ártatlanság a teremtésben rejlő erővel, de a tudatos, démoni rosszal is megütözik. 1794-ben jelent meg **Anne Radcliffe Udolpho titkai** (The Mysteries of Udolpho) című gótikus rémregénye. Robespierre bukásáról is ebben az évben írt drámát **Samuel Taylor Coleridge** és **Robert Southey** (The Fall of Robespierre). Ugyancsak 1794-ben jelent meg **Friedrich Schlegelnek A görög vígjáték esztétikai értékéről** című munkája, jelentős lépéseként a romantikus művészetfelfogásnak, miszerint a műalkotás az abszolútum, a végtelen iránti vágyódás kifejezője és beteljesítője. Itthon a magyar jakobinusok „példás” bebörtönzé-

sének évében voltaképpen nem egy, hanem két levélformájú, érzelmeiben és lélektani ábrázolásokban gazdag magyar prózamű lát napvilágot! Míg Mikes harmincöt évvel korábban befejezett Törökországi levelei az egészséges szellem és lélek öngyógyító választát adják a (gyakran) végtelenen válságos egyéni és közösségi helyzetre, addig **Kármán József** (1769–1795) kisregénye, melyet *Uránia* című folyóirata hasábjain részenként közölt a szerző, a *Fanni hagyományai* más irányba mutat. Kármán a szentimentalizmust és persze, **Goethe** Wertherének alaptémáját plántálja át magyar talajba (Az ifjú Werther szenvedései németül 1774-ben, magyarul 1823-ban jelent meg először). Kármán főhőse lelki-leg érzéketlen környezetben és saját túlfokozott érzelmeinek hálójában vergődik és hervad el. A fiatal lány titkolt bánatában, magányában a természethez és a múlthoz menekül:

„Telhetetlen szív, mikor lesz vége vágyódásaidnak? Megfoghatatlan magának is az ember. Ha a kék hegyekre nézek, vágyom rajtuk túlröpenni, ha a patak apró habjai eltűnnek, mint szeretnék rajtuk én is elcsuszamlani [...] ha mindezeket megtenném, hiba volna boldogságomnak.”

A Fanni név köré majd **Jókai** „rajzol” egy szintén hervadásra ítélt, de mégiscsak jóval erősebben az élethez kötött alakot (az **Egy magyar nábobban**).

„Sorra betegedünk az elzárt szobákban”

1794 sorsfordítónak bizonyult a korabeli magyar művelődési és irodalmi élet vezéralakja, **Kazinczy Ferenc** (1759–1831) számára is. A jakobinus összeesküvésben való részvétel vádjával december 14-én őrizetbe vették, előbb halálra ítélték, aztán határozatlan idejű várfogságra változtatták az ítéletet. Hat és fél év budai, spielbergi, kufsteini, majd munkácsi raboskodás után, 1801. június 28-án szabadult. **Fogságom naplója** című emlékiratával a hatalmas lendülettel élő és alkotó, szervezkedő Kazinczy 1828-ra készült el, de a „véka alatt tartott remekmű” (**Nemes Nagy Ágnes** kifejezése) a maga teljességében csak száz évvel a szerző halála után, 1931-ben jelenhetett meg.

A Fogságom naplójában bőven találunk betegségleírást és orvosokra utalásokat. Kazinczy alaposan és változatosan mutatja be a szabadságuktól megfosztott emberek testi-lelki szenvedéseit. 1795. február 17-i naplóbejegyzéséből tudhatjuk, hogy Kazinczy három

hónap elteltével nagyon legyengült: „A testi lelki szenvedések, az elzárt levegő betegé tevének; Orvosom tinctúrával éltete. Felhozák ebédemet. Én kanalomba csepegtetem tinctúrámat 's csudálkozám, mi dolog, hogy ajtónkat nyitogatják”. Ekkor még javában folyik a per, rettegésben telik a bezártság. Kazinczy is a halálraítéltek között van a budai várban. Ezt írja:

„Április' elsőjén. Sorra betegedünk az elzárt szobákban, 's Tisztjeink, kivált a' nemeslelkű Novák, Ő Excellentiája] Almásy Pál Úr által, kivitte; hogy ajtink a' seprés alatt kinyitattak, ablakainkból egy üveg kivéttett, 's olykor sétálni vittek a' folyosóra, melly velem négy-szer történt meg.”

Május 31-én, a fővádlott magyar jakobinusok kivégzése után, az orvos bort rendel a legyengült Kazinczyra, aki a bort inkább örözlöknek adja, s ettől maga jobb kosztot remél. Persze, sem a bor elajándékozása, sem megívása nem veszélytelen cselekedet: az egyik ör sietében összepecsételt tölténytáskája fehér borszíjait, és félni kezdenek, hogy felettesei előveszik, Kazinczy pedig a mégis megkóstolt vörösbortól napokig el nem álló orrvérzést kap, hogy aznap ötször tölti meg vérel mosdótálát.

Brünnben, a spielbergi föld alatti várbörtönben minden csupa penész. A napi egyszeri szegényes étkezés nem bántja annyira:

„Az igazi szenvedés a' léleké.” Októberre „a' tömlöcz büze annyira megdagadtatá gyomromat, hogy Orvosra szorultam. A' szerencsétlen ember bardanalevet [bojtorján tinktúrát] itata velem minden ok nélkül, 's az még jobban elgyengített.”

Ezek után a rab nagy nehezen könyörgi, hogy a cellafalon lévő piciny ablakból kiverhesse az üveget (mert kinyitni nem lehet). Azonnal cselekszik:

„Mint a' még kevésnapú kölyök, mellyet nem bírnak lábai, úgy vándorogtam a' hidason az ablak mellé, hol sarkantyus csizmám álla, 's kiüttem a' karikát, 's orromat az ablakon kidugám.”

Mire végre engedélyezik, hogy cellájuk előtt a folyosón sétáljanak a rabok, Kazinczyra jártányi ereje sincs, többször elájul a grádcsonkon... Később Kufsteinben egy ízben hagymát hozat magának hazai földből, hagymát, aminek jobban örvend mindennél, napokig csak csodálja, nézegeti... A Fogságom naplója erényei közé tartozik a tömörség, a tárgyyszerűség, a plasztikus emberábrázolás és a rezignált, olykor ironikus hangnem.

Az orvoslás témáját vizsgálva az irodalomban megfigyelhetjük, hogy irodalmunk jelesei a testi-lelki szenvedést elsősorban az abszolútum (végső valóság, feltétlen létező, végtelen, Isten) nézőpontjából ábrázolják, azaz az egészség szempontjából: a figyelmeztetés és felrázás, a gyógyulás és (ön)gyógyítás szándékával. Az abszolútum, az Egész (így az egészség) megismerése paradox módon az abszolútum valamilyen szintű előzetes tudását feltételezi. Ezért minden olyan irodalmi ábrázolás, amely a véges ént, annak „veszteségeit” (csüggedését, szorongását, önpusztítását, önsajnálását) vagy „győzelmeit” (hódítását, boldogságát, felfuvalkodottságát, bünbakkeresését, a távollevő végtelen és a jelenlévő mások iránti közömbösségét) abszolútizálja, az zsákutca. A jó író, mint a jó orvos, távlatokban is látja az adott behelyeztetet, ismeri az arányokat és lehetőségeket, hogy alkalmazzon valamilyen (akár) fájdalmas, de hatásos terápiát.

Kazinczy Ferenc

Érdekességek a karácsonyi kézművesvásáron

Az alternatív kulturális fesztivál gazdag programjában karácsonyi kézművesvásár tette még barátságosabbá, színesebbé a Kultúrpalota amúgy is sok színben pompázó előcsarnokát az elmúlt hét végén. Kis magáncégek, egyéni vállalkozók jó ízléssel kivitelezett, szép és hasznos termékeiből válogatható a közönség, és a fesztiválon elindított óriássál kötésébe is be lehetett kapcsolódni. Különböző mézeskalácsformák a hagyományshoz képest nagyon gazdag díszítéssel, kukoricacsuhéból font tárgyak, bőrből készült pénztárcák, övtáskák, gyógyteák, miniatűr virágokat mintázó ezüst ékszerek, különleges hátitáskák, levendulaillatú mulatságos játékgurák, kerámia ékszerek, adventi díszek és sok-sok könyv képezte a választékot.

Zsákvászon, régi díszítőrukköző bőrrel párosítva

Táskákból volt a legtöbb. A hagyományost a korszerűvel összekapcsoló termékekkel tele kínálta a pávaszemes logóval (POMPAON) megjelölt alkotókat.

– Kinek a fantáziájában születtek meg ezek a többféle anyag érdekes kombinációjából készült mutatós táskák, fülbevalók, nyakékek? – érdeklődtem.

– Kelemen Haszmann Éva a nevem, Csíkszeredából jöttem.

– Rokonságban van a csernátóni múzeumalapító és -működtető Haszmannokkal?

– Igen. Édesapám és Pali bácsi ikertestvérek voltak. Engem elsodort az élet Csíkszeredába.

– Képzőművészetet végezett?

– Egy kicsit más „vonalat” követtem, szociális munkás és vállaltanár az eredeti foglalkozásom. A családi hagyományoknak megfelelően viszont mindig kézműveskedtem. Miután megszülettek a gyermekek, rájöttem, hogy a nyolcórás munkát igénylő tevékenységemhez nem tudok visszatérni.

– Többes számban említette, hány gyermekük van?

– Három. A legnagyobbik már ötödikes, a középső másodikos, a legkisebb első osztályos. Ahogy nőttek, arra gondoltam, hogy belevágok egy saját vállalkozásba. A táskákkal, pénztárcákkal kezdtem, aztán következtek a fülbevalók. Az volt a célunk, hogy a bőrt és a textilanyagot kombináljuk, később a bőr leeső részeit is felhasználtuk fülbevalók, nyakékek készítésére. En nagyon szeretem a bőrt, jó és könnyű vele dolgozni, és sok mindent lehet bőrből előállítani.

– Honnan lehet beszerezni ennyi sok szép, színes bőrt és érdekes mintázatú egyéb anyagot?

– A bőrt Zetelakáról, Kézdivásárhelyről vesszük, az anyagokat Magyarországról. Van egy jellegzetessége a tevékenységünknek, felhasználunk például régi zsákvászon darabokat, hímzett kézimunkákat. Sokan keresnek meg, hogy szívesen ideadnák, mert nincs, amit kezdjenek vele. Minthogy kidobják, eléggessék, inkább összekombináljuk a bőrrrel és más anyagokkal.

Kezdetben nagy segítségemre voltak a szüleim, akik támogattak – mondta Kelemen Haszmann Éva, majd hozzátette, hogy hárman dolgoznak a Kyra Sewing Kft.-nél, amelynek termékei Marosvásárhelyen az erdélyi alkotók egyéni műveit kínáló Forradalom utcai designboltban is megtalálhatók.

Üresnek éreztem az életem

A kukoricacsuhéból készült termékek asztala is vonzó látványt jelentett a fesztivál karácsonyi kézművesvásárára. Biztosan kendi asszony gyakorolja és fejlesztette tovább a virágdíszeket, és újabb használati és dísz tárgyak készültek el a kukoricacsövet borító levelekből – gondoltam magamban. Amikor a pult mögött álló asszonyt megszólítottam, kiderült, hogy tévedtem, Zöld Gizella Csittszentivánról érkezett.

– Mikor, hogyan tanulta a Mezőség kapujában a kézművességnek ezt az ágát? – teszem fel kíváncsiságból a kérdést.

– Ezelőtt négy évvel, miután nyugdíjas lettem – mondja, majd hozzát teszi, hogy 44 éven át varrta a bőrgyárban.

– Bár az öt unokám van az első helyen, nyugdíjasként üresnek éreztem az életem, és kialakult két hobbim, a csuhétárgyak készítése és a versírás. Most jelent meg a könyvem, amelyben jobbra Csittszentivánról szóló versek vannak – mutat a könyvstand irányába, majd megjegyzi, hogy ezt a két hobbit művelve nyugdíjasként is értékesnek érzi magát.

– A faluról tudom, hogy ott szépen farragnak, de ki volt a mestere a csuhéval való munkában?

– Nyitott szemmel járok a világban, és ahol megláttam, vásárokon, könyvekben, megnéztem, elolvastam, mert érdekelt, aztán magamtól belejöttem. Volt osztálytársam készíti a kovácsoltvas vázát, amire például a fogas, tálcák, üvegtartók, éjjeli lámpák fonata kerül.

Virágkosarak, lábosalávaló, nyakékek, gyermekjátékok, lovas huszár és karácsonyi díszek is vannak a csuhétermékek között.

A kolozsvári Élő Népművészet kiállításra is beneveztem, és a kolozsvári, majd a magyarországi zsűri egy munkámat elfogadta, és ki is állították. Vannak életképeim is, például egy betlehemes, amit szintén kiállítottak, és A szőlő útja, ami a szedéstől a szüreti bálig több képből áll – mondja büszkeséggel a hangjában.

– Makulátlanul szép tiszta csuhéból dolgozik, hogyan gyűjtötte?

– Ez a legnehezebb, az idén például

nagy volt a szárazság, utána pedig sok volt az eső. Nagyon nehéz, alaposan ki kell választani, meg kell szárítani, hogy szép legyen.

– Gondolom, van saját kukoricásuk is.

– Három hektárt a fiam rendez, a férjemmel együtt 35 ár a miénk.

– A férje besegít valamelyik műveletbe?

– Ő még dolgozik, de az unokáim érdeklődnek, a hetedikes lány már készített lovon ülő lányt, és nagyon szereti ezt a munkát.

– A szép barnáslilás csuhé, amiből a virágokat fonta, milyen kukoricáról származik?

– Saját magam tapasztaltam ki, hogy a sötét színű levél a takarmánykukoricáé, a fehér a muskotálykukoricáé levele. Festeni is lehet természetes anyagokkal, például a cékla levélével, de ami ki van állítva, az a csuhé természetes színe.

Hogy teljes legyen a kép, megkérem, hogy a megjelölt kötetéből is hozzon egyet, így került a csuhétermékek közé Zöld Gizella verseskötete is. (bodolai)

Hogyan védjük meg a már kibújt növényeinket?

A december közepéig elhúzódó ősz hatására a kora tavaszi hagymás növények elkezdtek kibújni, és egyes cserjéken is megduzzadtak a rügyek. Sokan aggódnak azért, hogy a mínusz fokok hatására a friss hajtások és levélkezdemények elfagynak, és emiatt a tavaszi rügpattanásra és virágzásra nem kerül majd sor. Mit tegyünk, hogyan védhetjük meg növényeinket?

Szigeti Botond

Ha meg szeretnénk óvni a hidegben, mulcsozzuk a talajt falevelekkel és ágörleménnyel. Ez azt jelenti, hogy ahol a kiserkenő növényeket védeni szeretnénk a hideg ellen, ott vastagon szórjuk be a területet a fent említettek egyikével.

Ha kisebb, fejletlen dísznövényeket vagy oltványokat telepítettünk, amelyekről úgy gondoljuk, hogy túl satnyák ahhoz, hogy a telet sikeresen átvészeljék, érdemes a talajtól a törzsig védelmet biztosítani számukra a mínusz fokok ellen. Azonban nagyon fontos, hogy ezt ne műanyag fóliával vagy szemeteszsákkal tegyük, hanem olyan anyagokkal, amelyek alatt nem izzad be a

növényi rész, így elkerülhetjük a gombás betegségek elszaporodását.

Alkalmazzunk inkább kőgyapotot vagy más hasonló anyagokat, amelyek védenek a fagytól, de mégis lehetővé teszik a növény szellőzését.

Ugyanezzel a módszerrel tudjuk megvédeni a mediterrán és egzotikus növényeket is a kisebb fagyokkal szemben. Ezeknél a növényeknél nagyon fontos, hogy minél

(Folytatás a 7. oldalon)

Estélyi ruhák

Mivel közeledik a karácsony és a szilveszteri, újévi mulatóság, nézzünk meg, mit ajánlanak a divattervezők az ünnepi alkalmakra.

Casoni Szálasi Ibolya

Ha történetesen nincs szekrényünkben egy-két kedvenc, klasszikusnak számító estélyi ruha, amely beleillene a képbe, még van időnk beszerezni egyet.

Következzen akkor néhány irányzat!

A DEKOLTÁZZSAL (mély nyakkivágással) ellátott estélyi ruhák soha nem mennek ki a divatból, így idén is népszerűek, mivel kihangsúlyozzák a kebleket. Ha feketét vagy aranszínűt, akár rövidet, középhosszút vagy földig erőt választunk, mindenképpen divatosak leszünk. Jó alakú hölgyek választhatnak testre szabott, kivágott nyakú ruhákat, melyek főleg magas sarkú cipővel és retiküllel találhatnak. Mások választhatnak a mell részén testhezálló és lefelé bővülő változatokat, alkati adottságaiknak megfelelően.

Az ASZIMMETRIKUS estélyi ruhák is nagyon kedveltek idén, mivel előnyösek mindenféle alkatra, és akkor ajánlottak, ha el akarunk rejteni bizonyos testrészeket. Választhatunk egyenetlen szabású ruhát, amelyik hosszabb hátul és rövidebb elől, vagy pedig különleges modelleket, melyek a mellrésze vonják a figyelmet. Ha fodrok díszítik a ruha mellrészét, az is optikailag nagyítja a kebleket.

A BABYDOLL ruhák is divatosak idén, és azoknak ajánlott, akik szeretik a rövidet. A színes változatok is trendik. Magas talpú szandál és egyszerű táskák illik hozzájuk.

A láb mentén SLICCEL ellátott ruha nőieséget, érzékiséget sugároz. Ebben az esetben válasszunk könnyű, lenge anyagból vagy lycrából készült ruhát, így lesz teljes a hatás.

Jó, ha ezek a ruhák el vannak vágva derékban, mert így sokkal nőiesebbek. Ha egybe vannak szabva, és a modell megengedi, tegyünk egy övet rájuk. Főleg stiletto cipővel, magas sarkú szandállal és kis méretű táskával viseljük.

A MIDI (középhosszú) BARSONYRUHA is nagyon divatos

idén. Ha hosszú ujjú és nyitott hátú, ideális egy eseményre. Retikül és magas sarkú cipő illik hozzá.

Az UJJ NÉLKÜLI estélyi ruha nemcsak nyáron, hanem idén a téli

eseményekre is felvehető, ha elegáns szállal, szaténboleroval vagy akár bundakeppel egészítjük ki.

Ha a ruha fekete, akkor mindenféle esti eseményre megfelelő.

Ember és állat harmóniája

Felső légúti tünetek

Milyen veszélyeknek vannak kitéve télen a szabadban tartott állatok? Mire utalhat a kutya vagy a macska tüsszögése, könnyezése? – kérdeztük a Noé Bárkaja kislátóközpont vezetőjét, dr. Pálosi Csabát.

Szer Pálosy Piroska

– A kutya tüsszögésének hátterében allergia vagy felső légúti megbetegedés állhat. Amikor a kutya tüsszög, köhög, esetleg váladékozik az orra, nem biztos, hogy náthára, megfázásra, idegen testre kell gondolni, néhány nap után elmúlhatnak a tünetek. Azonban ha folyamatosan tüsszög a kutya, valamilyen allergiára lehet gyanakodni. Ez a reakció is szerepelhet az ételallergia tünetei között, de akár a levegőben lévő valamilyen allergén anyagra, a pollenre is ekként reagálhat. Akárcsak az embereknél, a kutyák esetében is bizonyos étel intoleranciája hányással, hasmenéssel járhat. Ha ez gyakran fordul elő, az állatorvos-

sal egyeztetve változtatni kell a kutya étrendjén.

– **Milyen táplálék válthat ki allergiás reakciót?**

– A leggyakrabban allergiát okozó tápanyag például a csirkehús, a fűszerek, tejtermékek, kukorica, keményítő. A kutya csirkehús-allergia tünete talán a legismertebbek.

– **Miként kezelhető az allergia állatoknál?**

– Az allergiás kutya kezelésében fontos a tüneti terápia, amely magába foglalja a gyulladáscsökkentést, a viszketéscsillapítást, a másodlagos fertőzések kezelését (antibiotikum, gombaellenes kezelés), a bolhairtást. A gyulladáscsökkentőként alkalmazott szteroid hatóanyagú gyógyszereknek tartósan tablettá vagy injekció formájában történő adagolása komoly mellékhatásokkal járhat. Helyileg a bőrfelület fertőtlenítése szükséges. Ha bakteriális, illetve gombás bőrfertőzés nem áll fenn, szteroid tartalmú krémek, illetve spray alkalmazásával csillapítható a gyulladás és a viszketés. Ezek előnye,

hogy a szteroidok csak minimálisan jutnak a vérkeringésbe. A speciális diétás tápok – melyek fehérjeforrása általában hal, nyúl, kacs- és vadhús, illetve madártoll – zsírsavösszetevői csökkentik a gyulladást okozó anyagok koncentrációját a bőrben, és javítják a bőr és szőr minőségét. Az allergének koncentrációjának csökkentése mellett fontos a megfelelő diéta, a rendszeres bolhairtás, a gyógyszerrel történő rendszeres fürdés. A gyógyszeres eltávolítást a bőrről az allergiát okozó anyagokat, pótolják a bőrt védő faggyúréteget, és csökkentik a bőr viszketettségét. Használhatók olyan, bőrre cseppenthető spot-on készítmények is, amelyek javítják a faggyúmirigyek működését, helyreállítják a bőr megfelelő védekező-képességét, csökkentik a szőr hullást és a viszketést – hangsúlyozta a szakember.

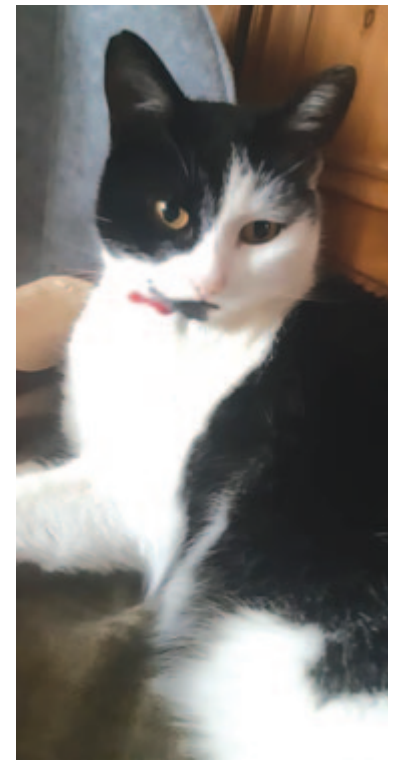
– **Mi okozza a macskanáthát, és miben nyilvánul meg?**

– A macskanátha ragályos légzőszervi betegség, amely alkalmanként végzetes is lehet, különösen a nagyon fiatal, az idős vagy a legyengült immunrendszerű állatok esetében. Két fő kórokozója a macskaherpeszvírus és a macskacalicivírus. A macskanátha miatt, a

vírusok bármelyike is okozza, a macskának állandó egészségi problémáik maradhatnak. A kezdeti tüsszögést láz, étvágyvesztés, levertség, szem- és orrváladékozás, szájfekélyek és kötőhártya-gyulladás követheti. A gazdi abból következtethet a betegségre, hogy a cica szeme könnyezik, az állat hunyorg, csipás lesz, esetleg beragad a szeme, az ornyílásai eltömődnek, nehezen kap levegőt, szortyog, prüsszöl, az orrváladéka nyálkás-gennyess jellegű lesz. Az állat lázas, bágyadt, étvágytalan, sokszor még inni sem tud, és a kiszáradás veszélye fenyegeti. Súlyos esetben a felső légúti elváltozások átterjedhetnek a tüdőre, és tüdőgyulladást is okozhatnak. A másodlagos bakteriális fertőzésre a bőséges orr- és szemváladékozásból lehet következtetni, ami elzárhatja az orrot, és megakadályozhatja a szem kinyitását. A calicivírus különböző törzsei súlyos tüneteket, az állat elhullását okozhatják. A vírusok a macska tüsszögésével cseppfertőzéssel, valamint a szem- és orrváladék útján terjednek. A legtöbb gyógyult macska hordozó lesz, mivel a tünetek megszűnése után üríti a vírust.

– **Emberre, kutyára nézve ragályos lehet a betegség?**

– Sem a kutya, sem az ember nem kaphatja el a macskanáthát – mondta dr. Pálosi Csaba. Ugyanakkor hangsúlyozta a differenciált diagnózis fontosságát, mivel a tüsszögés sok betegség velejárója lehet.

Hogyan védjük meg a már kibújt növényeinket?

(Folytatás a 6. oldalról)

hidegtűrőbb változatot ültessünk, hogy minél nagyobb eséllyel vészeldjük át a telet.

Például ha fűgét szeretnénk telepíteni, fontos szem előtt tartani, hogy annak eltenére, hogy a fajtaleírás azt javasolja, hogy nem szükséges a fagy ellen védeni, mi azért mégiscsak próbáljuk védettebb helyre ültetni, és egy minimális takarást is biztosítani számára. Így kevésbé valószínű, hogy a friss telepítések elpusztulnak.

A közelgő ajándékozás során figyeljünk oda, hogy milyen növényt vásárolunk. Ha a megfelelő szezonális növényvel kedveskedünk szeretteinknek, nagy valószínűséggel sokáig lesz örömük benne. Mindig csak egészséges, kártevőtől és kórokozótól mentes növényt válasszunk, aminek a levelei nincsenek lekonyulva vagy a hajtásvegei elszá-

radva. Ha ezeket szem előtt tartjuk, az ajándékunk nagyobb eséllyel fog a lakás díszévé válni.

Egy másik fontos szempont, hogy abban a helyiségben, ahol a növényeket elhelyezzük, ne legyen magas a hőmérséklet, és mindenképpen figyeljünk arra, hogy ne locsoljuk túl őket. Ebben az időszakban a túladagolt vízmennyiség egyáltalán nem tesz jót növényeinknek.

Ha már az ajándékozásnál tartunk, az év ezen időszakához a legjobban illő két növény a mikulásvirág (Euphorbia pulcherrima) és a karácsonyi kaktusz (Schlumbergera).

Azonban mindkét növénynél érdemes odafigyelni legalább egy-egy nagyon fontos tényezőre, ami nélkül nem maradnak meg vagy nem fognak szépen virágba borulni.

A mikulásvirágot mindenképpen hűvösebb helyen ajánlott tartani, lehetőleg a fűtőtesttől távol. A számára legkedvezőbb hőmérséklet a 17 Celsius-fok.

A karácsonyi kaktuszról fontos tudni, hogy

a bimbók megjelenése után a növényt nem szabad mozgatni, mert azzal csak rosszat teszünk neki, hiszen virágzása eltolódhat vagy nagyon rövid idejű lesz.

Ne feledjük, a növények jelenléte még a hideg, borús, téli napokon is szépséget, meleget hoz a házba.

A példakép

A Marosvásárhelyről Székelykeresztúrra helyezett Farkas házaspárról, Farkas Jenő és Farkas Jenőné szül. Péter Margit pedagógusokról a szeptember 4-i Harmónia mellékletünkben írt megemlékezés nyomán megszólalt egy volt tanítvány. Varga-Umbrich Károly arról számol be, hogy miképpen formálta át egyéniségét, pályaválasztását egykori franciatajár. Tanulságos vallomása az alábbiakban olvasható.

Miért lettem tanár?

A válaszom nagyon egyszerű: mert volt Jenci bácsi. Nem tanár akartam lenni. Akkor hogyan történt? Lehet, hogy csak a sors játéka sodort ebbe az irányba. Lehet, hogy csak az a határozatlanság volt bennem is, ami a legtöbb középiskolásra jellemző. Sok olyan diák van, még a végzős osztályokban is, aki a „Mi szeretnél lenni?” kérdésre a „Nem tudom” választ adja, de én nem ilyen voltam. Nagyon határozottan tudtam, hogy mit szeretek és mivel szeretnék foglalkozni, ha felnővök. A tanári mesterség meg sem fordult a fejemben, és lám, mégis ez lett a fő hivatásom. Nincs itt ellentmondás?

Kisiskolás korban mintagyerek voltam. A csak kitűnő jegyeim még sokszor szégyenkezésre is kényszerítettek, osztálytársaim cikiztek érte, pedig én csak örömből és kíváncsiságból tanultam. Ebben nagyon nagy szerepe volt édesanyámnak, aki szintén érdeklődő természetű volt. Ha kérdésem volt a leckével kapcsolatban, akkor együtt kerestük a választ, sokszor hosszú időt is elbúvárokodva. Ő otthon dolgozott, és volt ideje figyelni a gyerekeire (azok a szép idők). Azonban, ahogy telt az idő, egyre gyakrabban maradtam magamra a válaszok keresésében, és lettem önálló kis értelmiségi, aki a könyvtárakban kereste a tudományos könyveket, bennük pedig a kérdéseire a választ.

Első iskolai kudarcom életre szóló tanulság volt, ami az első lőkes lett a pedagógusi pályára. A francia nyelv és annak logikátlansága – itt a lenni ige ragozására emlékszem – olyan felháborító volt, hogy nem készültem az első néhány órára. Az eredmény hamarosan jelentkezett egy megszégyenítő elégtelen osztályzatban. Édesanyámnak köszönhetem, hogy ezt a sokkot gyorsan kihevertem. Nem az volt a válasza, hogy sebaj, fiam, nem vagy te egy nyelvzseni – ezzel, ahogy manapság szokott történni, egy életre meg lett volna a kibúvóm, hogy miért nem megy nekem ez a tantárgy –, hanem, hogy gyere, fiam, üljünk le, és tanuljuk meg. Én tiltakoztam, értetlenkedtem, és még ma is élénken emlékszem a kifogásaimra: nincs benne semmi logika, nem értem, rossz a tanár, úgyse fogom sehol használni. Elkeseredésében édesanyám észbe jutott, hogy van a szomszédunkban egy nyugdíjas franciatajár, „Menjünk el hozzá, hátha ő tud rajtunk segíteni” – mondta. Nem örültem, de nem volt menekvés. Tiltakozni nem lehetett, mert ez a kilátásba helyezett magánóra elég

nehéz teher volt a szüleimnek, és ők mégis vállalták, akkor én hogyan utasíthatnám vissza. Reméltem, hamar túl leszek rajta, és nem kell sokáig járom.

Az életem fordulópontjához értem

Egy másik világgal találkoztam, amiről addig nem volt tudomásom.

Mosakodj és öltözz, fiam, mert megyünk a Tanár Úrhoz! Nem értettem. Mindig tisztán voltam öltözve, és természetesen mosakodtam is, miért kell átöltöznek? És miért mondta édesanyám, hogy tanár ÚR! Mi az iskolában minden tanárnak azt mondtuk, hogy tanár elvtárs! Mi most egy úrhoz megyünk? Nem volt szimpatikus az egész, úgy gondoltam, majd én nem fogok engedni ennek az úrnak, vége már annak a világnak. (Hatásos volt az iskolai nevelés.) A tanár úr elfogadott tanítványának, és megegyeztünk, hogy ő nem elvtárs, nem is úr, hanem csak Jenci bácsi! Micsoda pedagógiai lelemény, és az első konfliktus már szépen meg is oldódott!

Az első órára kitisztított cipővel, szépen felöltözve, öt perccel előbb érkeztem, úgy indultam, hogy szégyen elkésmi, inkább előbb érkeztek. Ez is szégyen volt, mert Jenci bácsi kiküldött, hogy akkor kopogjak, ha már eljött a pontos idő. Nem értettem, hogy miért jó az, ha ő bent, én pedig kint várom a pontos időt, amikor mind a ketten készen vagyunk az óra megkezdésére. Sajnos így sem volt tökéletes a belépésem a lakásba, mert még nem tudtam, hogy érkezéskor kalap–kilincs, távozaskor kilincs–kalap a sorrend. Ezen az órán sokat tanultam. Mindjárt kiderült, hogy azért nem értem a nyelvet, mert nem tanultam meg a leckéket. Lusta voltam, és kifogást kerestem, pedig a ragozást, azt meg kell tanulni. Az óra végén már úgy ragoztam, mint a vízfolyás. Kívülről fújtam több lecke addig meg nem tanult szavait, és éreztem, hogy nem csak a sportpályán lehet leizzadni. Meglepetésemre volt házi feladat is. Négy évig jártam órára, és egy életre barátságot kötöttem a szeretett Jenci bácsival. Itt érttem meg, hogy mit jelent értelmiséginek lenni. Rendszeresen olvasni, figyelni a világ újdonságaira, pedig akkor nem voltak a ma ismert nagy jelszavak, mint a life long learning stb. A pedagógusmesterség akkor vált szimpatikussá, de még nem tudatosult bennem, hogy én is ezt a pályát szeretném választani.

Mivel a matematika és a fizika érdekelt, műszaki pályára készültem. Jenci bácsi megértő volt, most is emlékszem a megjegyzésére: „A matematika és a fizika a kenyér, a nyelvek és az irodalom az édesség”. Neked mérnöki pályára kell menned. Nagyszerű matematika- és fizikatanáraitam voltak. Segítségükkel országos versenyeredményeket értem el, de a meghatározó számomra az igazi pedagógus, Jenci bácsi volt.

Mi a világhír titka?

Hetedik osztályos koromban kaptam tőle egy konfirmációs ajándékot. Ez is egy fantasztikus dolog volt. Jenci bácsival lehetett beszélni a konfirmációról, míg az iskola elől és ter-

mészetesen az ott tanító tanár elvtársaktól ezt titkolni kellett. Ezt a konfliktust is hihetetlen érzékkel oldotta meg, már nem emlékszem az érvekre, sokat nem is beszélünk róla, de elfogadtam, hogy az elvtársak világa egy más világ, és ez így semmilyen feszültséget nem okozott nekem.

A konfirmációra tőle kapott ajándék azóta is egy féltve őrzött kincsem. Hosszasan mesélhetnék az életemben betöltött szerepéről. Röviden csak egy két gondolat a könyvről, mert egy könyvet kaptam ajándékba.

A könyv címe: *Mi a világhír titka?* Nemzetközi anket Nobel-díjas tudósokkal. Szerző: *Carol Roman*, kiadó: Politikai Könyvkiadó, Bukarest, 1974.

Végigolvastam, kijegyeztem, a szekrényem falát kitapátáztam az innen kimásolt tanácsokkal. Híres ember szeretet volna lenni, egy tudós, felfedező. A több mint ötven idézetet, tanácsot ma is fejből tudom.

Az egyik tanács a következőképpen szól: „Egy könyv megfelelő időben emberi sorsok alakulását határozhatja meg.”

Módszeresen, könyvtárakban búvárokodva olvastam, kerestem az én életem meghatározó könyvét. Minden zsebpénzemet könyvek vásárlására fordítottam, olvastam, beleolvastam, értékeltem, kerestem. Ma már tudom, hogy ez a könyv volt az, ami a sorsomat meghatározta. Ez volt az a könyv, ami miatt tanár lettem, és nem kutató tudós.

A gimnáziumi éveim alatt tudós példaképeim voltak. Olyan tudatosan készültem a fizikusi pályára, hogy a szakbarbárság mintaképe lehettem volna. A gimnáziumi anyagot túl egyetemi könyveket olvastam, és nem a tudásomon múlt, hogy nem értem el nemzetközi versenyeredményeket. Jenci bácsi támogatott, mindig tudta fokozni a lelkesedésem, elszántságomat. Sose óvott attól, hogy veszélyes úton haladok és szakbarbár leszek, hanem minden héten hozott nekem olvasnivalót. Folyóiratokat, hetilapokat, könyveket kaptam tőle megjelölt cikkeivel, aláhúzott gondolatokkal, széljegyzetekkel. Ezeket mind rövid határidőre adta, féltett kincsekként kezelte. Természetesen elolvastam, mert rákérdezett és várta a véleményem, észre sem vettem, úgy formált, alakított. Értelmiségit faragott belőlem, nem oktatva, hanem egyszerűen csak rávezette dolgokra.

Egyetemi éveim alatt is rendszeres maradt a kapcsolatunk. Kértem tőle a szakmai munkát, szakkikkek írását és népszerűsítő előadások tartását. Negyedéves koromban már nem kutató vagy könyvei közé visszahúzó tudós akartam lenni, hanem egy felelős értelmiségi, aki segíteni fog másoknak is végigjárni az enyémhez hasonló utat. Már Jenci bácsi volt a példaképem, olyan pedagógus akartam lenni, mint ő volt.

Így lettem tanár, azzal a hiányérzettel, hogy sosem tudom elérni azt a szintet, ahol a Jenci bácsi féle mérce áll.

Varga-Umbrich Károly tanár,
Pápai Református Kollégium Gimnáziuma,
székelykeresztúri vendiák

1.		ISKOLA ALSÓ TAGOZATA	VERMET KÉSZÍT BECÉZETT MÁRIA	EGY (ANGOL)	KIÜTÉS A RINGBEN (ANGOL RÓV.)	ELEMI PARÁNY	FOLYADÉK FELÜLRŐL BEBORÍT	... AVIS: RITKA MADAR (LATIN)	HOLLAND ÉS OLASZ AUTÓJEL	SPANYOL ÉS PORTUGÁL AUTÓJEL	FEKETE ISTVÁN GÖLYÁJA	JUTTAT LOPAKODÓ	NAGY KAZAH TÓ	MÉHLAKÁS	TELJESÍTMÉNY JUTALMA
Marcus Tullius Cicero órómai politikus, író véleményét idézzük a rejtvény főszövegében.		N													N
		SZOLMIZÁCIÓS HANG	MAGYAROS DAL				MAGAS HEGYSÉG					START			
		FELÉNK GABONÁT BETAKARÍT	CÉGFÉLE (RÓV.)		ANTIK ÓKORI					A ZSOKÉ IS EZ SZERB FÉRFINÉV					NÉVELŐ OLASZ EX-KIRÁLYNÉ
2.	H	A LOTTÓ ELŐDJE	AMELY TÁRGYAT ...JOUR (FR. LÁMPAERNYŐ)		KESERŰ ANYAGOK FOSZTÓ-KÉPZŐ				MUZIKÁL NYOLCKARÚ PUHÁ-TESTŰ					KEFE-SZALAK! NÉMET NÉP	
		GÓT KIRÁLY		AZ ETNA KRÁTERE! GÉPEMBER		FÁBA VÉS VÉDELMEZ		LOMBARDIAI FOLYÓ		BENT MOSÓ! IZOMKÓTÓ			LÉNYEGÉ-BEN ISLER!		OLASZ NEVELŐ
		MAGYAR FÉRFINÉV	GABONÁT KASZÁLÓ HIBÁZTATÓ			ÚJ-ZÉLANDI ÓSLAKÓ ÁLLÍTANAK RÓLA				HALK SÚRLÓ HANGOT HALLAT GÖRÖG BETŰ					
		VÁLYÚ	FINOM ÉTOLAJ	OROSZ ÍRÓ (JURIJ)			D-AM. FÜVES PUSZTA					FIÚ PÁRJA TŰZ ÁLDÓZATA			
		KÁRT OKOZ	... KÖNYVE (HERVAY GIZELLA) EGYKE!			HOLT NYELV KNOCK OUT (ANGOL RÓV.)				MÉZ-CSEPPEK! MAGAD			MARÓ VEGYI ANYAG TOVA		
		MUTATÓSZÓ ... FAIR LADY (MUSICAL)	KETTŐSPONT (GÖRÖG) HALOGÉN ELEM			FEJFEDŐ KARDDAL HADAKOZÓ				NYÍLTARTÓ TEXTIL-NÖVÉNY					SPANYOL AUTÓJEL ERŐSEN NYUGTALAN
			ÉGTÁJ ITT AZ ... (MOST KELL CSINÁLNI)		VASÚTI SZERELVÉNY EGÉSZ RÉSZE			EBÉDEL A NYÁJ TOLLTÖLTÉLEK						DUBLIN LAKÓJA NŐI NÉV (MÁJ. 24.)	
		OROSZ AUTÓ-MÁRKA	CSONT (LATIN) CSODÁS TÖRTÉNET	RÓMAI 501 KOLUMBUSZ KISEBBIK HAJÓJA		PÁROSAN GYÓN! BÁLVÁNY		MAGAD FÖLÉ		HATBÓL KETTŐ! HALLGAT A SZAVÁRA			TELLER ... (FIZIKUS) ÉTLEN EVÉS!		
		TÉR- VAGY SÍKBELI ZÁRT FORMA	ÍRÓ, KÖLTŐ (ADÁM) GYÖTRELEM			A SZÁVÁBA OMLIK FIZIMISKA, ÁBRÁZAT				HÁZHELY RÓMAI 2100					
		KÖR VAGY GÖMB ALAKÚ		HIVATALI MUNKAHELY LATIN ÉS			DÁTUMRAG AZ ARZÉN VEGYJELE		PÁRATLAN DÁMA! BENT BENTI!			LEHÁR ÖZVEGYEI TOVÁBBÁ			BÉKAPARADICSOM
		ŐSI FEGYVER	TOSCANA VÁROS A BŐR VEGYJELE			IDŐMÉRŐ SZEMÉLY-NÉVMÁS		NATURA TESLA (RÓV.)							
L.N.J.	D												NEHÉZ, MINT ... (SZÓLÁS)		

December 8-i rejtvényünk megfejtése: **Néha legkisebb ellenfeled valamennyi között a legveszedelmesebb.**

Nem volt kérdés: Argentína jutott elsőként a döntőbe

Elsőként az argentin válogatott jutott döntőbe a katarai labdarúgó-világajnokságon, miután a keddi elődöntőben 3-0-ra legyőzte a legutóbb ezüstérmes horvát csapatot.

A dél-amerikaiak az első félidő hajrájában két ellentámadás végén kétszer is betaláltak: Lionel Messi büntetője után öt perccel a tizenegyeset kiharcoló Julian Alvarez is eredményes volt, ezzel pedig el is dőlt a mérkőzés. A horvátok ugyanis hiába birtokolták többet a labdát, a fordulás után újfent gólt kaptak, így nem sikerült sorozatban másodszor is fináléba kerülniük.

Az argentinok a hollandok elleni negyedöntős sikerhez képest két helyen változtattak a kezdőcsapatukon: a védelemben az eltűnt Marcos Acunát Nicolas Tagliafico helyettesítette, míg a védő Lisandro Martínez helyén a középpályás Leandro Paredes kapott lehetőséget. A horvátok ugyanazzal a tizenegy játékosal kezdtek, mint a brazilok ellen egy körrel korábban.

Messi már a kezdő sípszó pillanatában történelmet írt: most lépett pályára 25. alkalommal világbajnokságon, ezzel beállította Lothar Matthäus rekordját.

A mérkőzés horvát mezőnyfőlényével, de tapogatózó játékkal kezdődött: a legutóbb ezüstérmes európai együttes próbálta ráerőltetni akaratát a 2014-es döntőre, de helyzetet nem tudott kialakítani. Enzo Fernandez lövésénél a kapusok közül Livakovicnak kellett először játékba avatkozni, míg a túloldalon Kramaric megindulásai hordozták magukban a legtöbb veszélyt. A félidő hajrájában az argentinoknak két nagyszerű indítás elég volt, hogy megnyugtató előnybe kerüljenek: Alvarezt elsőre a tizenhatoson belül csak szabálytalanul tudták megállítani, másodsorra pedig úgy sem. A 32. percben egy remek indítást követően Alvarez egyedül lépett ki a horvát védők között, Livakovic szabálytalanul állította meg, a megítélt büntetőt pedig Messi a bal felső sarokba bombázta (1-0), ezzel 11. vb-találát szerezte, amivel argentin rekorderré vált. Öt perccel később, egy horvát szöglet után Messi a felpálya közelében szöktette Alvarezt, aki a saját térfeléről indulva kétszer is passzolni akart, de szerencséjére egyszer sem sikerült: a horvát védőkről mindkétszer visszapatant a csatár elé a labda, amit

Jegyzőkönyv

Labdarúgó-vb, elődöntő: Argentína – Horvátország 3-0 (2-0).

Luszail, 88.966 néző, vezette: Daniele Orsato (olasz).

Gólszerzők: Messi (34., 11-esből), Alvarez (39., 69.).

Sárga lap: Romero (68.), Otamendi (71.) illetve Kovacic (32.), Livakovic (32.).

Horvátország: Livakovic – Juranovic, Lovren, Gvardiol, Sosa (46. Orsic) – Modric (81. Majer), Brozovic (50. Petkovic), Kovacic – Pasalic (46. Vlastic), Kramaric (72. Livaja), Perisic.

Argentína: Emiliano Martínez – Molina (86. Foyth), Romero, Otamendi, Tagliafico – De Paul (74. Palacios), Fernández, Paredes (62. Lisandro Martínez), Mac Allister (86. Correa) – Messi, Alvarez (74. Dybala).

aztán a kilépő Livakovic mellett öt és fél méterről a kapuba továbbított (2-0).

Fordulás után is a horvátok próbáltak támadóan fellépni, de nagy helyzetük ismét az argentinoknak akadt: Messi közeli lövésénél Livakovicnak kellett bravúrral háritania. Ugyan egy óra elteltével Modricék eljutottak kisebb lehetőségig, egy újabb remek Messi-Alvarez összjáték végén az argentinok végleg eldöntötték az összecsapást: a 69. percben Messi megindult a jobbszélen Gvardiol mellett, és miután kétszer meg is forgatta a védőt, az öt és felez oldaláról visszaurított, a közepen érkező Alvarez pedig öt méterről a rövid sarokba passzolta a labdát (3-0). A horvátok a 73. percben jegyezheték fel az első, kaput eltaláló lövésüket, az utolsó negyedórában pedig sokat cserélt, és már a helyosztóra tartalékolta mindkét együttes.

A Copa América-címvédő dél-amerikaiak történetük során ötödször játszottak elődöntőt világbajnokságon, és ötödször győztek. Így most történetük hatodik vb-döntőjükré készülhetnek: 1978-ban és 1986-ban arany, 1930-ban, 1990-ben és 2014-ben ezüstérmeket szereztek.

A másik ágon, tegnap, lapzárta után Marokkó és a címvédő Franciaország csapott össze. A bronzmérkőzést szombaton, a finálét vasárnap rendezik.

Fotó: a FIFA World Cup közösségi oldal

Messi futballtörténelmi tettek előtt

Soha nem látott tettekre készül az argentin labdarúgó-válogatott csapatkapitánya, Lionel Messi, akinek a vezérletével kedden a csapat bejutott a katarai világbajnokság fináléjába.

A horvátok ellen 3-0-ra megnyert elődöntőben a hétszeres aranylabdás 11-esből szerzett vezetést együttesének, majd Julian Alvareznek adott két gólpasszt.

A statisztikákkal foglalkozó Grace-note szerint a 35 esztendő klasszis lett a hatodik játékos a vb-k történetében, aki az egyenes kieséses szakaszban a nyolcad-, a negyed- és az elődöntőben is eredményes – amióta ez a rendszer létezik –, viszont Toto Schillaci (1990), Roberto Baggio (1994), Hriszto Sztoicskov (1994), Davor Suker (1998) és Wesley Sneijder (2010) sem tudta folytatni sorozatát, és a világbajnoki trófeát sem emelhette magasba egyikük sem.

„Szerintem nem kétséges, hogy Messi a futballtörténelem legjobbjai. Talán úgy tűnik, ezt azért mondjuk, mert argentinok vagyunk, de minden egyes pillanatban, amikor játszik, valami történik. Kiváltság számunkra, hogy világoskék-fehériben játszik” – mondta a találkozót követően Lionel Scaloni szövetségi kapitány, aki megjegyezte, nincs kívánsága a Marokkó-Franciaország párharcból (a találkozót tegnap este, lapzárta után rendezték – a szerk.), mindkét gárda megérdemli helyét az elődöntőben, ők pedig készen állnak majd, bárki is jön majd velük szembe.

Messi – aki a fináléban Lothar Matthäus rekordját megdöntve 26. vb-meccsén léphet pályára – a 16. győzelmét ünnepelhette világbajnokságon (a 11-es párbajban eldőlt összecsapások döntetlennek számítanak), ezzel utolérte a brazil Cafút az örökrangor második helyén, és már csak eggyel előzi meg őket a német Miroslav Klose.

„Ez az utolsó világbajnokságom. Lenyűgöző, hogy végül döntőt játszhatok. Remél-

Fotó: a FIFA World Cup közösségi oldal

hetőleg ezúttal másképp végződik a dolog” – utalt arra Messi, hogy 2014-ben a németekkel szembeni finálét 1-0-ra elveszítette csapatával.

Az argentinok sikerének egyik fő oka Messi parádés formája mellett a fiatal Julián Alvarez csatásorba állítása, a Manchester City támadója ugyanis már négy gólt szerzett a tornán. Az elődöntőben 22 évesen és 316 napon duplázott, nála fiatalabban csak Pelé szerzett egynél több gólt vb-elődöntőben, az 1958-as viadalon Franciaország ellen triplázott 17 évesen és 244 napon. Messi és Alvarez az argentinok 12 vb-góljából 11-ben volt érintett.

A horvátokéhoz hasonló különbségű vereséget európai válogatott 1958 óta nem szenvedett el a négy között világbajnokságokon, akkor a franciák kaptak ki 5-2-re a braziloktól. A horvát válogatott történetben ez volt az első olyan egyenes kiesés vb-összecsapás a 11 közül, amelyiken nem szerzett gólt.

„Gratulálok és sok szerencsét kívánok Messinek a döntőben. Fantasztikus az egész tornán, bebizonyította a nagyságát” – nyilatkozta a horvátok kapitánya, Luka Modric, aki a vb-k történetében a negyedik 37 év feletti játékos lett, aki egy tornán legalább hatszor pályára lépett Dino Zoff (7, 1982), Peter Shilton (7, 1990) és Nilton Santos (6, 1962) után.

Ronaldo nem mondja le a válogatottságot

Folytatná pályafutását a portugál labdarúgó-válogatottban az ötszörös aranylabdás Cristiano Ronaldo.

A 37 éves sztár a katarai világbajnokságon a csoportkörben még kezdő volt, visszafogott teljesítménye miatt azonban a kispadra és ezáltal az újságok címlapjára került. A Marokkóval szemben elveszített negyedöntőben sem tudott csereként pályára lépve segíteni az együttesen.

A váratlan kudarcot követően felröppentek a hírek, hogy a jelenleg klub nélküli futballista nem lép pályára többet hazája válogatottjában, amelyet pályafutása során világrekordot jelentő 196 alkalommal képviselt.

A portugál Correio da Manhã keddi beszámolója szerint ugyanakkor a veterán támadó úgy érzi, a 2024-es németországi Európa-bajnokságon is segítené az együttest, és úgy véli, még akkor is hasznos tagja lehet a csapatnak.

Örök nyugalomra helyezték Mészöly Kálmánt

A családtagok mellett állami és sportvezetők, neves közéleti személyiségek, egykori csapattársak, barátok és szurkolók több százan kísérték utolsó útjára Mészöly Kálmánt hétfő délután a budapesti Farkasréti temetőben.

Az életének 82. évében november 21-én elhunyt 61-szeres válogatott labdarúgót római katolikus szertartás szerint búcsúztatták.

A Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) nevében Berzi Sándor alelnök búcsúzott a kiváló középpályástól. Szerinte Mészöly egyenes, szókimondó ember volt, igazi egyéniség, de egyben olyan csapatjátékos, aki kiválóan beszélt a futball nyelvét. Ezután felelevenítette a Szöke Sziklának becézett Mészöly Kálmán pályafutásának főbb állomásait, hogy 1960-ban mutatkozott be a Vasas felnőttcsapatában, amellyel négyszer nyert bajnokságot, háromszor pedig Közép-európai Kupát.

A magyar válogatottban 1961 decemberében debütált, majd további hatvan alkalommal öltötte magára a címeres mezt. Két világbajnokságon vett részt: 1962-ben Chilében, majd 1966-ban Angliában is negyedöntős, az 1964-es Európa-bajnokságon bronzérmes volt a csapattal. Később szövetségi kapitányként háromszor irányította a magyar nemzeti együttest, amelynek szintén 61 alkalommal ült a kispadján, de dolgozott Törökországban, Cipruson és Szaúd-Arábiában is, majd később tanácsadóként segítette az MLSZ munkáját.

Az egykori Európa-válogatott Vasas-legendát november elején kritikus állapotban szállították a János Kórház belgyógyászatára, ahová tüdőgyulladás, keringési rendellenességgel és fertőzéssel került be. Később elkapta a koronavírus, majd november 21-én szívelégtelenség következtében hunyt el.

Mészöly Kálmán ravatala a budapesti Farkasréti temetőben

Fotó: MTI/Koszticsák Szilárd

Meg kell reformálni a testnevelésoktatást

Hiányos infrastruktúra, elavult rendszer, kevés pénz

Nagy-Bodó Szilárd

Nem túlzás azt állítani, hogy a romániai tanügyi rendszerben háttérbe szorultak a testnevelésórák, holott erre lenne igazán szükségük a diákoknak a sok padban ülés miatt. Hetente egy, legfeljebb két alkalommal végeznek testmozgást, de az sem ritka, hogy a tanulók megpróbálnak kibúvókat keresni, ahogyan arra is számos példát látunk, hogy az infrastruktúra sem teszi lehetővé az órák gond nélküli megtartását. Mindkettőre lenne javítási, fejlesztési lehetőség, de valamiért eddig nem történt nagy előrelépés. Éppen ezért van hatalmas szükség a reformokra.

Novák Eduárd sportminiszter úgy vélekedett, hogy annak az egy-két testnevelésórának is nagy jelentősége van, hiszen sok gyermek nem sportol eleget, vagy egyáltalán nem végez semmilyen mozgást. Ennek fényében az a két óra is több a semminél. Viszont a jelenlegi oktatási program a testnevelésórák tekintetében is elég elavult, hiszen mindössze három sportot oktatnak, miközben az európai tapasztalat arra világít rá, hogy ennél sokkal szélesebb körű palettára lenne szükség. Így be kellene vonni az úszást, a korcsolyázást vagy akár a táncot. A sportminiszter szerint olyan sportokra lenne szükség, amelyek mindenki számára barátságosak, mert például egy enyhén túlsúlyos diáknak nem kényelmes az, amikor odateszik sprintelni vagy ugrani. Egyrészt nem tud úgy teljesíteni, mint a társai, másrészt ennek következtében elindulhat az iskolai bullying. És ha a gyermek rosszul érzi magát a testnevelésórákon, sok szülő néhány alkalom után megkeresi a megoldást, hogy a gyermeke ne kelljen járjon, részt vegyen ezeken az órákon.

A sportminiszter kiemelte, hogy a teljes rendszert újra kell gondolni, és a testnevelés-oktatást úgy kell kezdeni, hogy megszerettessük a gyermekekkel a sportot, sportolást. Az új stratégiával a sportminisztérium azt szeretné elérni, hogy a gyermekek mindennap mozogja-

nak. Ebben a stratégiában az új tanügyi törvény jelenti az első lépést. Novák Eduárd elmondta, hogy tárgyalta a tanügyminiszter asszonnyal, és munkacsoportot fog létrehozni a két minisztérium.

Ezzel együtt is számos olyan település van az országban, ahol az iskoláknak nincs sportteremük, így nincs is lehetőség a testnevelésórák megtartására, legalábbis elvben. Számos példa van azonban arra, hogy a tanintézmények partnerszerződéseket kötnek uszodákkal vagy magántulajdonban lévő sportlétesítményekkel, csupán akaratra és jó szervezésre van szükség.

Novák Eduárd kiemelte, hogy azok a gyermekek, akik sportolók, nem feltétlenül kéne részt vegyenek a testnevelésórákon, hiszen ők amúgy is sokat mozognak, illetve megvan az esélye, hogy egy rossz mozdulatot tesznek gyakorlat közben, aminek sérülés lehet a vége.

Az alaptalan felmentések kapcsán Novák Eduárd elmondta, hogy meg kellene találni a megoldást arra, hogy ezt a helyzetet visszafordítsák. Azonban a megoldás nem lehet az, hogy drasztikus büntetéseket vezetnek be a tanárok, mert illetve megvan az esélye, hogy egy rossz mozdulatot tesznek gyakorlat közben, aminek sérülés lehet a vége.

A reformok költségigényesek, és a sportminisztérium az a szaktárca, amely az egyik legkevesebb anyagi juttatást kapja, amiatt, hogy öt minisztérium és az olimpiai bizottság is támogatja a sportot. Novák Eduárd szerint az lenne az ideális, hogy egyszer eljussanak arra a szintre, hogy ami a sportot illeti, az a minisztériumhoz tartozzon. Ezzel együtt is törekednek a fejlesztésekre. Az első reform, amit be szeretnének vezetni, éppen az, hogy valahogy kibogozzák a jelenlegi kusza rendszert, mert csak ezt követően lehet több pénzt fordítani az infrastrukturális és metodológiai fejlesztésekre.

Hogyan takarékoskodjunk?

Tanácsokat senki ne várjon tőlem, ezzel máris lehűtöttem a lelkesedést, amely az olvasóból ki-kötör, amint a címet megpillantja az újságban vagy az elektronikus változatban az arcképem töredéke alatt. Avagy dühöt vált ki belőle, ui. neki aztán senki ne adjon tanácsot, megvan a magához való esze, pénze, páncélja, paripája, tud vigyázni fityingjeire, nem fog spórolni azért sem, nem áll be a tömegbe, jól és melegben szeretne élni, úgyszólván négy hónapra Egyiptomba vagy más szubtrópusi országba, ahol kényelmesen átvészeli a telet, még a muszlim terroristák is jobbakként tartják számon, mint ez az önsanyargató takarékosági terror:

Csütörtöki kimenő

– Sebestyén Mihály rovata –

Na persze, ez az utolsó mondat, jobban mondva az összetett mondat muszlimokra vonatkozó tagja a szerző túlzásai közé tartozik, amivel ugyancsak meg lehetnek szokva a rovat olvasói és élvezői (!!).

Tehát, visszatérve arra, miként garasoskodjunk, mindjárt az elején itt volna az étterem, kávéházak, mulatók, csehók, kricsmik és pubok látogatása, ahol ezentúl a számlán feltüntetik a borra való is. Amennyiben nem tartozol a kiszolgáló és segédszemélyzethez, tehát a pult túlsó oldalán felelősen mulatozol, akkor fogysz kevesebbet, mert akkor a borra való számla is csökkentett lesz. Amennyiben csupán egy dupla presszót kérsz, és hozzá valami semmiséget, akkor az alapárnál csakis kevesebb lehet a borra való. És különben is ne igyanak annyi bort a vendéglátósok, mert a hazai és világméretű alkoholfogyasztás ellen fellépő időszakos mozgalmak és felbuzdulások, az idült antialkoholizmus mint társadalmi reformkísérlet országos és világméretű sikertelenségét csak fokozza az ártatlannak tűnő borra adott anyagi extra juttatás. És így helyette teákat, melyek gyógyhatása és izgágaságfokozó hatása éppen úgy garantált, ráadásul teaellenes mozgalmak soha nem voltak, az amerikai függetlenségi háború nyitányát kivéve (1773). (Tudod, Bostonban azon a délutánon... Vagy ott a kávét is az Atlanti-óceánba öntötték, el nem ítélték módon, már ami a tengerek tudatos szennyezését illeti a 18. században.)

Aztán a takarékoság egyik neme a kevésbé dühöngés, az idegek túlhajszolt igénybevételének korlátozása. Vannak házi dühöngések, amelyek, ha hosszán tartanak, akkor a hatóság elrendelheti a kényszerkezelést jól berendezett, meleg elmeegógyintézetekben, vagy távollattartási végzettséget szerzetteknek a dühöngés áldozatait, nem kevés utánajárás és bírósági céccó révén. De adódnak gyakran publikus dühöngések vagy tüntetések, amelyek tömegeket mozgathatnak meg. Kisebbségi és nagyobb mértékben. Itt van példának okáért, meg a tú fokáért, amelyen az utazó tevé (busz) sem megy át könnyebben – az

osztrák vétó. Bezzeg, ha megmaradtál volna az Osztrák–Magyar Monarchia keretei között, amely a közép-európai (alig) egyesült államok laza közösségét jelentette, akkor most nem kellene mérgelednod a vétó miatt, amely azt jelenti, hogy még mindig nem kerültél (-tünk) be a schengeni országok akadálytalan forgalmába. Tartanak Romániától. Avagy annak lakóitól. Holott tudniuk kellene, nekik igazán a történelmi tapasztalat és évszázados egymás mellett létezés okán, hogy nem vagyunk egyformák. Van, ki szemetesebb, hatytűra bukóbb, van, ki tisztább és vega, már ami a tavi hatyúk fogyasztását illeti. Otthoni nevelés és közösségi jóérzés függvénye.

Ambátor minden illúziód elszáll, földig rombolódik, ha a bécsi buszpályaudvarra vet a sorod. A szélkavarta mocok és a seft, a sertepertelés és a siserahad, a gyanús alakok és bizalomgerjesztés teljes hiánya egyszerűen visszariasztó. Akkor megérted a vétó okát. (Saját tapasztalatunk.) Nem a népligeti buszpályaudvar, ahol nemegyszer várakoztunk a metró megindulására hajnalig. De ha vigasztalót akarsz hallani, akkor hozzátesszem: az idén októberben felkeresett lyoni távolsági buszállomás úgy aránylik a bécsihez, mint bárány a birkához.

Spórolhatunk fűtéssel, de akkor elmegy a takarmány gyógyszerre, spórolhatunk villanyárammal, de akkor kevesebbet olvasol este (amúgy sem divat már), kisebb a tévéélmény és szűkebb a számítógép-használati idő, nem kapcsolod be mindennap a mosó- és mosogatógépet, inkább kézzel mosogatsz félhideg vízben, a reuma garantált; a fűtőtestre kitett nedves ruha száradási együtthatói megnövekednek időben, lakásodban a pára penészszerű nemesedik, de nem a sajtodon; átállhatsz fűtésre, ehhez rözszegező tanfolyamot kéne végezned, hulladék-ágakat kéne szedgedetned, várnod, hol dobnak ki megunt bútoradarabot, ha ügyesebb vagy, és van nálad állandó jelleggel banyatank vagy kiccsiszekér, és fűgébbs is vagy, mint a Hidegvölgy & company természeti népei, akkor talán egy telet kihúzol. A jövőt már nyáron megkezdheted alapozni azzal, hogy nem mész nyaralni, hanem erdőt-mezőt bebarangolsz fáért (jól jön, egészséges a természetjárás); a szemetesládákban sem szégyellsz turkálni, így tulajdonképpen hozzájárulsz a gazdaságos és szelektív szemét és hulladék okos felhasználásához. Egyetlen bökkenő: a tömbház szűk celláiban hogyan és hol halmozod fel a beszerzett túlélt? Szén, koks, brikett – felejtse el. Drága.

Ötleteim még volnának, de sajnos így reggeltől egyre jobban fázom, felveszem hát azt a pompás hatyúprémes fürdőköpenyt, amit egy másodosztályú turkálóban szúrtam ki, mert én is kuporgatok ám a jövőre nézvést.

Csehov: Meggyeskert

Szombat esti premier

Új, különlegesnek ígérkező premierre kerül sor a hétvégén a Köteles Sámuel utcai Stúdió Színházban, ahol a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata és a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem közös produkciójaként kerül bemutatásra A. P. Csehov Meggyeskert című klasszikus drámája. A rendező szakos Dobrovzski Dóra rendezésében színre vitt előadás bemutatójára december 18-án, vasárnap 19 órától kerül sor.

Fotó: Bereczky Sándor

A Cseresznyés kert című fordításban közismertté vált (valójában Meggyeskert) dráma Csehov sorrendben utolsó (1904-ben írt) színműve. Először Tóth Árpád fordította magyarra, magyar nyelvű, önálló kötetben 1950-ben jelent meg. Az első magyar fordítás a német változat alapján készült, amelyben a cseresznye és a meggy szó egybeesik, később Kosztolányi javaslatára a jobb hangzás miatt (is) maradtak a darabot játszó színházak a Cseresznyés kert címmel. Ma már többen az eredeti címet használják, így tett a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata is.

„Ó, gyerekkorom, ártatlanságom! Ebben a gyerekszobában aludtam, innen néztem a kertet, a boldogság velem együtt ébredt minden reggel, és a kert akkor is pont ilyen volt, semmit sem változott. Drága kertem! Neked nem árt a fák ősz és a fagyos tél, fiatal vagy újra, és boldog vagy, és nem hagytak el az égi angyalok. Bárcsak eltűnne a mellemről és a vállamról ez a nehéz kő, bár el tudnám felejtetni a múltat!”

A halál sokféle formát ölthet. A fizikai halál bekövetkezése előtt, még életünk során elszenvendünk veszteségeket. Ljubov Andrejevna a lét utolsó, rosszkor jött virágzásában tér vissza szülőházába, ami a haldoklás visszafordíthatatlan útjára lépett. Boldog és fájdalmas emlékei fogadják itt, de szeretett meggyeskertjét megtartani képtelen. Az idő csak Lopahin számára

halad, Ljuba képtelen a jövőbe tekinteni, csak a jelent akarja megélni. Az egyik világból a másikba való átlépés és az idő kiszámíthatatlan működésének helye a meggyeskert – írják az alkotók az előadásról, amelynek szereposztása a következő: Ljubov Andrejevna – Moldován Orsolya; Anya – Göllner Boróka; Varja – Karsai Dóra; Gajej – Kovács Botond; Lopahin – Bartha László Zsolt; Sarlotta Ivanovna – Szabó Fruzsina; Szimeonov-piscsik – Radu Enrik; Dunyasa – Renczés Viktória; Jephodov – Tamás Fábian Csanád; Trofimov – Németh B. Kristóf; Jása – Ferenczi H. István; Firs – Nagy Dorottya; Vándor/Vendég – Pánczél Lilla, Székely Krisztina. Fordította: Kozma András; Dramaturg: Antal Ádám, Takács Réka; Zene: Márton Richárd Zoltán; díszlettervező: Mihály Katalin; jelmeztervező: Bakó Bora; koreográfus: Pósa Fruzsina; rendezőasszisztens: Gáspár Adrienn.

A 12 éven felülieknek ajánlott, román felirattal követhető előadást a bemutató után december 19-én is műsorra tűzi a társulat. A bemutató telt házas, azonban a későbbi dátumokra jegyek személyesen a színház nagytérmi jegypénztáránál hétköznaponként 9 és 19 óra között (tel. 0365-806-865), a helyszínen, a Stúdió Színházban előadás előtt egy órával, valamint online, a Biletmaster oldalán kaphatók: bit.ly/3Y72kYd.

(Knb.)

Kudarcot vall, aki megpróbálja kijátszani a közös külpolitikát

Kudarcra számíthat, aki megpróbálja kijátszani az EU közös külpolitikáját – jelentette ki Olaf Scholz német kancellár szerdán a szövetségi parlamentben (Bundestag).

A kormányfő az EU-s tagállami vezetők brüsszeli csúcstalálkozóján képviselő német álláspontot ismertető beszédében kiemelte, hogy a közösség továbbra is egyenesen kiáll az orosz támadás ellen védekező Ukrajna mellett, így 2023-ban 18 milliárd euró hitellel is támogatja az országot.

Aki pedig azt gondolja, hogy ki tudja játszani a közös kül- és biztonságpolitikát és „az EU értékeit, amelyek mellett minden tagállam elkötelezte magát”, annak tudomásul kell vennie, hogy az ilyen próbálkozások kudarcra vannak ítélve – mondta Olaf Scholz.

Aláhúzza: a közösség fenntartja és meg is erősíti Ukrajna támogatását, még hozzá egészen addig, amíg szükséges és amíg Vlagyimir Putyin orosz elnök nem állítja le „brutális háborúját”.

Ehhez a támogatáshoz a pénzügyi és humanitárius segítségnyújtás, valamint az Ukrajna önvédelmi képességének biztosítását szolgáló fegyverszállítások mellett az Oroszország elleni szankciók is hozzátartoznak – tette hozzá.

Mint mondta, 2022 „igazi története” abból áll, hogy Vlagyimir Putyin „egyetlen terve sem valósult meg”. Az orosz elnök arra számított, hogy néhány nap alatt elfoglalja Ukrajnát és „a gázcsap elzárásával kiszárítja az európai szolidaritást”. Azonban tévesen mérte fel az ukrán nép bátorságát és „demokráciáink karakterét”,

amelynek része „a nagyhatalmi mániával és az imperializmussal szembeni ellenállás”.

Ukrajna így Vlagyimir Putyin számításával szemben kitartóan védekezik a „felperzselt föld politikájával” és a polgári infrastruktúra megsemmisítésére törő „aláváló orosz hadviseléssel” szemben, és „a Nyugat is elfogadta a kihívást” – fejtette ki a német kancellár.

Olaf Scholz az ukrán háborúval összefüggő feladatokkal kapcsolatban a többi között arról is szólt, hogy Németország továbbra sem támogatja az importált földgáz árának EU-s szintű hatósági korlátozását. Mint mondta, „nincsenek egyszerű, azonnali megoldások”, így a földgáz globális piacán zajló folyamatokba sem lehet beavatkozni az ellátás biztonságának veszélyeztetése nélkül. (MTI)

Koszovói vezetők aláírták az ország uniós csatlakozási kérelmét

Aláírta Koszovó uniós csatlakozási kérelmét szerdán Pristinában a koszovói kormányfő, az államfő és a házelnök – jelentette internetes oldalán a Koha Ditore című pristinai napilap.

Albin Kurti, Vjosa Osmani és Glauk Konjufca ünnepi ceremónia keretében látta el kézjegyével a dokumentumot, amelyet Brüsszelnek és a soros uniós elnök Csehországnak is továbbítanak.

A koszovói köztársasági elnök történelminek nevezte a napot, és közölte, Koszovó a béke és az emberi jogok iránti tisztelet, a politikai sokszínűség tisztelőjeként és Európa legfiatalabb országaként megérdemli, hogy az Európai Unió tagja legyen. „Koszovó számára nincs alternatíva” – tette hozzá, majd úgy folytatta, a függetlenség elnyerésének 15. évfordulójához közeledve ezt a lépést mindazokért meg kell tenni, akik az ország önállóságáért küzdöttek.

Koszovó 2008-ban vált függetlenné Szerbiától, de Belgrád ezt azóta sem ismeri el, és továbbra is saját, déli tartományának tekinti a többségében albánok lakta területet. Az Európai Unió 27 tagországa közül öt – Románia, Szlovákia, Görögország, Ciprus és Spanyolország – szintén nem ismeri el Koszovó függetlenségét, ezért az ország európai integrációja a pristinai politikusok elvárásainál lassabban halad. Eddig csak stabilizációs és társulási megállapodást írt alá Brüsszel és Pristina, és a koszovói állampolgárok még mindig csak vízzel tudnak belépni az EU területére.

Koszovó európai integrációjának egyik akadály a Pristina és Belgrád közötti feszült viszony. A kapcsolat normalizálása mindkét ország integrációjának kulcsa lenne, ám hiába kezdődött 2013-ban brüsszeli közvetítéssel párbeszéd Belgrád és Pristina között, az akkor megbeszélteknek eddig csak a töredéke valósult meg. (MTI)

Új ukrán törvény a nemzeti kisebbségekről

Új törvényt fogadott el kedden a nemzeti kisebbségekről az ukrán parlament, hatályon kívül helyezve ezzel az eddig érvényben lévő – számolt be az Interfax-Ukrajna hírugynökség Jaroszlav Zseleznyak parlamenti képviselő tájékoztatása alapján.

A törvény elfogadása az egyik feltétele volt annak, hogy Ukrajna megkezdhesse a tárgyalásokat az Európai Unióhoz való csatlakozásról. A nemzeti kisebbségekről (közösségekről) szóló törvényjavaslat elfogadásához legalább 226 szavazatra volt szükség, végül 324 képviselő támogatta.

Az előterjesztés rögzíti a „nemzeti kisebbségek (közösségek)” fogalmát, a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogait és kötelezettségeit, képviselőinek jogait és az azok érvényesítését szolgáló állami politika sajátosságait, valamint a központi végrehajtó szerv hatásköréit a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek védelme terén.

A törvény ötödik cikkelye garantálja Ukrajna állampolgárainak az alkotmányban meghatározott társadalmi, gazdasági, kulturális és nyelvi jogokat, illetve szabadságjogokat, tekintet nélkül arra, hogy milyen etnikai származásúak, nemzeti kisebbségekhez tartoznak vagy sem – emelte ki az Interfax-Ukrajna.

A hírugynökség tájékoztatása szerint a törvény alapján a nemzeti kisebbséghez tartozó személyt megilleti az önazonosságához, az egyesülési és békés gyű-

lekezési szabadsághoz, a nézet-, a meggyőződés-, a gondolat-, a beszéd-, a lelkiismeret- és a vallásszabadsághoz való jog, valamint részt vehet a politikai, gazdasági és társadalmi életben. Joga van a nemzeti-ségi nyelvhasználatra, a közösség kulturális identitásának megőrzésére.

Emlékeztetünk, hogy az ukrán parlament 2017-ben olyan módosított oktatási törvényt fogadott el, amely három év átmeneti idő után megfosztja a nemzetiségi kisebbségeket az anyanyelvi oktatás lehetőségétől. A középiskolai és a felsőoktatás nyelve az ukrán lett, a kisebbségek nyelvén kizárólag az óvodákban és elemi osztályokban lehetett oktatni.

Az akkori román miniszterelnök, Mihai Tudose a bukaresti külügyminisztérium azonnali válaszlépéseit sürgette egy kormányülésen, amelyen az Európai Bizottság román tagja, Corina Crețu is részt vett. Gyors intézkedést várt a külügyminisztériumtól Liviu Dragnea, a parlament alsóházának akkori elnöke is.

Magyarországon is tiltakozás fogadta a nyelvtörvényt. Szijjártó Péter külügyi és külügyminiszter ismételt Magyarországot hátrahagyóként értékelte az új ukrán oktatási törvényt. Azt is elmondta, hogy Magyarország minden európai és globális fórumot fel fog használni, hogy ez a jogszabály ne léphessen hatályba.

Az Euronews nyomán összefoglalta Mózes Edith

Indul a kis települések szennyvízpályázati programja

„Először indítunk Romániában olyan pályázati lehetőséget, amely célzottan a kétezernél kevesebb lakossal rendelkező kisebb közösségeket támogatja a szennyvíz- és ivóvízrendszerek kiépítésében. Egyéni szennyvízkezelő rendszerek, intelligens kistéleplési rendszerek kiépítésére is pályázhatnak az önkormányzatok” – jelentette be Tanczos Barna környezetvédelmi, vízügyi és erdészeti miniszter.

A tárcavezető szerint ezzel növekszik a lakosság hozzáférése a vezetékes ivóvízhez és a korszerű szennyvízkezeléshez, de csökken a környezetszennyezés, hozzájárulnak a felszíni és felszín alatti vizek tisztán tartásához is. A helyreállítási alaphoz 221 millió euró pályázhatnak az önkormányzatok december 15-től. Kiemelten támogatják azokat az agglomerációkat, ahol a lakosság több mint fele természetvédelmi területen él. A pályázati programban önkormányzatok, közösségi fejlesztési társulások, helyi és regionális vízszolgáltatók vehetnek részt egyénileg vagy partnerségben. A 221 millió eurós pályázati keretben 30 millió eurót különítettek el azokra a pályázatokra, ahol az érintett lakosság több mint fele nemzeti

parkok vagy naturparkok területén él. Ugyanakkor a fennmaradó összeg elbírálásánál is előnyt élveznek azok a projektek, ahol az érintett lakosság több mint 50%-a Natura 2000-es természetvédelmi területen él. Emellett a pályázat odaítélésénél a projekt kidolgozottságát is figyelembe veszik. A programban 12.900 egyéni szennyvízkezelő rendszer és 250 kilométer csatornahálózat épülhet. A pályázati kiírásban támogatják az egyéni rendszerek létrehozását a szennyvízgyűjtéshez és -kezeléshez; az alternatív intelligens kistéleplési rendszerek létrehozását a szennyvízgyűjtésre; a szennyvízgyűjtő rendszerek kiépítését és/vagy bővítését; az ivóvízhálózat kiépítését és/vagy bővítését.

Tanczos Barna emlékeztetett a Környezetvédelmi Minisztérium 1 milliárd euróval támogatja az önkormányzatokat az ivóvíz- és szennyvízhálózatok fejlesztésében. A mintegy 90 ezer kis jövedelmű család csatlakozását támogatja a pályázati programot már korábban elindította a szaktárca, a hamarosan induló harmadik pályázati kiírás pedig a 2000 lakosnál nagyobb közösségeknek szól. 1600 kilométernyi ivóvízhálózat és 2500 kilométernyi csatornahálózat kiépítését teszik lehetővé. (RMDSZ-tájékoztató)

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

A TORDAI CÉG alkalmaz MÉSZÁROST, TÖLTŐNÖT és a belesmühelybe SZEMÉLYZETET. Tel. 0744-644-026. (23317)

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

MINDENFÉLE

VÁLLALUNK: tetőjavítást, meszelést, festést, szigetelést, bármilyen kisebb javítást. Tel. 0756-596-889, Bence. (18049-I)

VÍZSZERELÉS, villanszerelés, javítások. Tel. 0774-574-527. (17886-I)

FAVÁGÁST, bokorvágást vállalunk. Tel. 0770-621-920. (17885-I)

MEGEMLÉKEZÉS

Csendben állunk, emlékezünk, nem halt Ő meg, még mindig él nekünk. Fájó szívvel emlékezünk december 15-én, halálának 14. évfordulóján a marossárpataki CZEGŐ JÁNOSRA, az önfeláldozó, gondoskodó, szerető édesapára. Emlékét örökké szívünkben őrizzük. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Szerettei. (18132-I)

Kegyelettel és fájó szívvel emlékezünk a drága jó feleségre, édesanyára, nagymamára, TÓVISSI IBOLYÁRA halálának első évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Szerettei. (18118)

ELHALÁLOZÁS

Fájdalommal tudatjuk, hogy az iszlói

LŐRINCZI GÉZA

szerető férj, édesapa, nagypapa és dédnagypapa, a Maros Megyei Építkezési Tröszt (TCM) egykori kőműves dolgozója, 2022. december 12-én éjszaka, életének 91. évében, békés körülmények között megtért Teremtőjéhez.

Temetésére december 15-én, csütörtökön 13 órakor az iszlói római katolikus temetőben kerül sor.

Végtelen szeretete, szorgalma és minden körülmények között megőrzött tisztessége örök példamutatás marad számunkra. Emléke legyen áldott! A gyászoló család. (sz.-I)

A feltámadásba vetett hittel tudatjuk, hogy a szeretett édesapa, nagypapa, após, rokon, XANTUS LÁSZLÓ életének 87. évében visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése december 16-án, pénteken 15 órakor lesz a csíkszépvízi temetőben. A gyászoló család. (18151-I)

Válasszon aktuális ajánlataink közül!

25% KEDVEZTMÉNY A KÉKFÉNYSZŰRŐS LENCSEKRE,
vagy 15% a szemüvegkeretekre!

www.doraoptics.ro

SZÁSZRÉGEN (Libertății)

B-dul Libertății, Nr.12/2
0733 553 971

MAROSVÁSÁRHELY (Központ)

P-ța Mărășești, Nr. 21.
0733 553 976

MEDGYES

Str. Pompierilor Nr. 4.
0735 830 678

DICSŐSZENTMÁRTON

Str. Victoriei, Nr. 21.
0736 386 353

MAROSVÁSÁRHELY (Tudor)

B-dul 1. Dec. 1918, Nr. 126
0755 088 379

NYÁRÁDSZEREDA

Str. Pompierilor Nr. 1.
0733 553 973

MAROSLUDAS

Str. B-dul 1 Dec. 1918. Nr. 7.
0735 786 853

SZÁSZRÉGEN (Cardinal)

Str. Cardinal Alexandru Todea,
Nr. 25/A
0728 908 856

SEGESVÁR

Str. Mihai Viteazu Nr. 40
0770 810 855

Újdonságok a Kobak könyvesboltokban:

Nyáry Krisztián
Így szerettek ők 3

Delia Owens
Ahol a folyami rákok énekelnek

Dr. Máté Gábor és Máté Dániel

Dr. Máté Gábor,
Máté Dániel
Normális vagy

Marosvásárhely, Győzelem tér 18., Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.

Marosvásárhelyi Rádió Románia
www.marosvasarhelyiradio.ro

96 FM
106,8 FM
1323 AM

EUROCK CHRISTMAS FESTIVAL 2022
SINCE 1998 IN TRANSYLVANIA

Rebel Yell!

2022.12.22. - 20:00
PRESALE: 30 RON / ENTRANCE: 35 RON
JAZZ & BLUES CLUB

Partners: OLII, ROCK, JAZZ & BLUES CLUB, NEU PROSCENIUM, Nightwish TRIBUTE BAND, IDOL, TRIBUTE BAND, BULLY, BAND, DUBLU CLICK

FONTOS TELEFONSZÁMOK

- Romtelecom-tudakozó
 - információ - 118-932
 - általános - 118-800
- Központosított ügyelet (Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás): 112
- Rendőrség - 0265/202-305
- SMURD (betegekkel kapcsolatos információk) - 0265/210-110
- Sürgősségi szolgálat:
 - gyermekeknek - 0265/210-177
 - Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal GYŰLAFEHÉRVÁRI CARITAS, otthon gondozó szolgálat, 8-16 óra között: 0736-883-110
- Optika-Optofarm
 - 0265/212-304
 - 0265/312 436
 - 0265/250-120
 - 0265/263 351
 - 0265/263-351
 - 0265/250-344
 - Marmed járóbeteg-rendelő: - 0756-468-658
 - 0729-024-380
 - Labor - 0751-114-307
- e-mail: marmed@marmed.ro, www.marmed.ro
- Dora Optics - 0733-553-976
- Dora Medicals - 0265/212-971
- Radiológia, echográfia Dr. Jeremiás István - 0265/222-446
- Emma vendéglő, hidegtálak készítése - 0740-083-077
- Prefektúra - 0365/404-664
- 0265/266-801
- RDS-RCS - 0365/400-401
- 0365/400-404
- Áramszolgáltató vállalat
 - vidék - 0800-500-929
 - 0265/929
 - Delgaz Grid - 0265/200-928
 - 0800/800 928
- Aquaserv:
 - hideg víz-csatorna - 0265/215-702
 - közönségszolgálat - 0265/208-888
 - központ - 0265/208-800
 - 08008 208-888
- Fogyasztóvédelmi hivatal - 0265/254-625
- Vasútállomás - 0265/236-284
- Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás Nemzetközi halottszállítás - 0265/215-119
- 0744-282-710
- Alkony Kft. temetkezés (24 ó.) - 0265/263-865
- koporsók, kellekek, - 0745-606-215
- koszorúk - 0745-606-269
- és halottszállítás - 0758-047-604
- Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442
- 0265/262-907

Méltányos reklámdíj fejében
állandó szereplője lehet
a FONTOS TELEFONSZÁMOK
rovatnak.
Várjuk jelentkezését
a 0265/268 854-es
telefonon.

Kultúreszepp
Kányádi Orsolyával
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN 21 ÓRÁTÓL

RexoGold
a te zálogházad

Str. Frantz Liszt nr. 11
Telefon: 0265 - 25.11.11
Mobil: 0748 - 25.11.11
www.rexogold.ro

NON STOP
állunk rendelkezésedre!